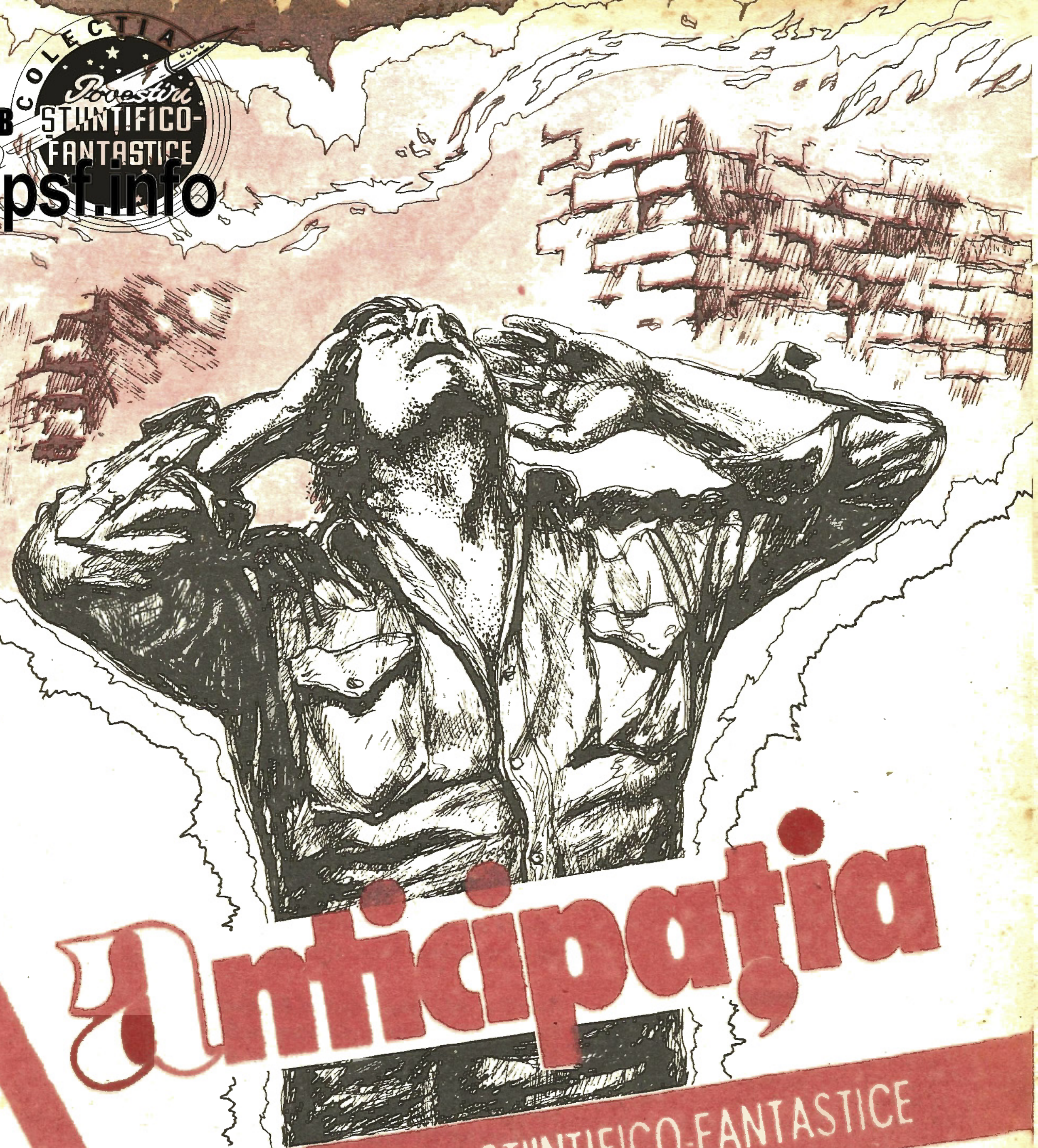

Anticipația

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

ARTHUR CLARKE

Sfîrșitul copilăriei

ROMAN

Știință și tehnică

473

SUMAR

* * * * * * * * * * * *

Anticipaţia

COLECŢIA DE POVESTIRI SF
editată de revista „Ştiinţă şi tehnică"
Serie nouă, anul I, nr. 473, 1990

Redactor-şef: **Ioan Eremia Albescu**
Redactor-şef adjunct: **Gheorghe Badea**
Secretar responsabil de redacţie: **Adina Chelcea**
Responsabilul colecţiei: **Viorica Podină**
Corectura: **Lia Comănici**
Prezentarea artistică: **Adriana Vladu**
Culegere pe calculator: **Tomina Gherghina**
Coperta: **Călin Popovici**
Tehnoredactarea: **Arcadie Daneliuc**
Consultant literar: **Cristian Tudor Popescu**

Administraţia: Editura „Presa Liberă" — Bucureşti
Tiparul: Întreprinderea Poligrafică Sibiu

Muzeul din G.

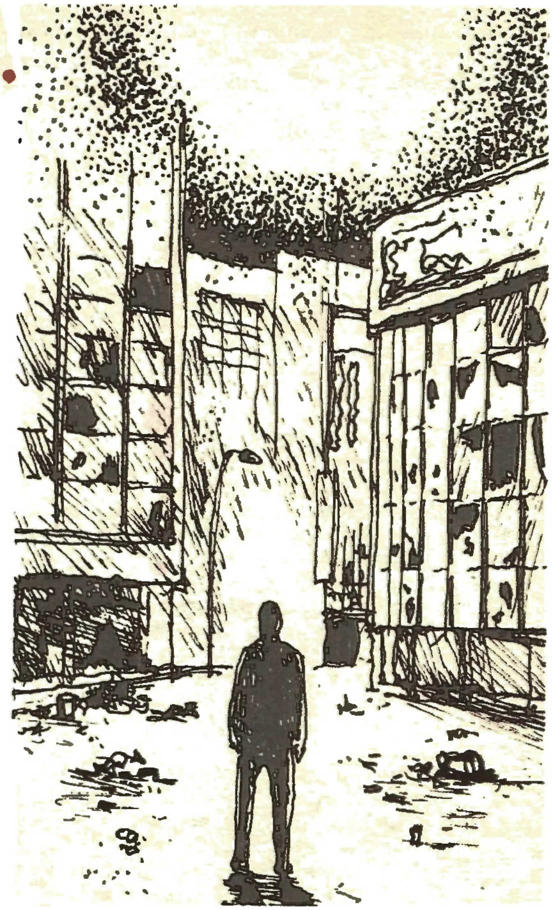
de GHEORGHE PĂUN

Ceea ce vedeți în fotografia aceasta este Institutul. Trei etaje, ferestre mari, plopi tunşi pînă aproape de vîrf, pentru a nu împiedica lumina să intre înăuntru. Acolo e gospodăria anexă, aici atelierele pentru autodotare. Într-un birou, la fereastra asta, am lucrat eu. Douăzeči şi doi de ani. Cei mai fertili, cei mai frumoşi.

Institutul proiectează tot ce produce industria oraşului, de la tolpimetre selamizate la linghişpire mecanice, de la bicuri pentru kalimere la tilişbanghere pentru misui şi gorinvere. Eu, deşi eram specializat pe tilişbanghere — am făcut şi o specializare de trei luni, în Karakatonia, prima mea deplasare în străinătate —, am proiectat de toate, în funcție de necesități. Am fost printre primii care au proiectat şi gheburi, la un moment dat se punea problema să primesc şi un brevet de invenție, împreună cu un colectiv, desigur, pentru o serie de îmbunătățiri, mai ales în prinderea de spate, cu posibilități de adaptare după talie.

N-ar fi exclus ca şi ghebul pe care îl purtați să fie prevăzut cu dispozitivul meu de prindere, nu că vreau să mă laud, dar multă lume a beneficiat de ideea mea.

Îmi amintesc, cînd am ajuns în Institut eram tînăr şi plin de entuziam, cei mai mulți eram astfel, mă conduceam după două proverbe bine simțite — „Mîine nu vine niciodată" şi „Dacă aprinzi lumina suficient de repede, poți vedea cum arată întunericul". Lucrasem pînă atunci într-un atelier de reparații electrocasnice, mă întîlnisem cu tot felul de probleme, nici nu ştiți ce inventive sînt obiectele atunci cînd vor să se defecteze, experiența mi-a folosit, simțeam cu degetele şi-mi imaginam cu pielea palmelor cum funcționează un tolpimetru, chiar desfăcut, după zgomot ştiam unde are o hibă. Tot cam o dată cu mine a venit în Institut şi Marele Director, pe atunci nu i se spunea aşa, i se zicea Directorul şi atît, nimeni nu prevedea unde o să ajungă, cum va transforma Institutul şi oraşul cu ideile lui, cum îl va remodela după chipul şi asemănarea lui. Fără efort aparent, de la sine, natural. Era un specialist din toate punctele de vedere, unul desăvîrşit. Cînd îi formulai vreo problemă, te privea țintă prin ochelarii cu lentile groase, care-i măreau pupilele, te privea cu ochii lui spălăciți, fruntea ca o cupolă — îşi rădea o parte din păr pentru a-şi înălța fruntea — i se încrețea, parcă şi părul i se mobiliza, simțeai cum se întăreşte, rar şi învălmăşit, şi, pînă terminai tu de expus, el îşi şi forma o părere, avea o soluție, un răspuns. Cînd vorbea, devenea mai înalt decît era cu adevărat, cocoaşa i se deşira parcă, i se îndrepta coloana, vorbele îl ridicau pe un piedestal

Desen de CĂLIN POPOVICI

nevăzut, ajungea de aceeaşi înălțime cu interlocutorul.

Ca director al Institutului, a fost ales de drept în Consiliile de Conducere ale fabricilor din oraş şi, trebuie spus, participa la toate şedințele la care era invitat, avea o putere de muncă uimitoare, peste tot venea cu soluții, cu propuneri, ajunsese să cunoască despre fabricile beneficiare mai multe lucruri decît cunoşteau directorii lor, avea carnețele cu informații despre fiecare firmă, despre fiecare instituție. Cum procura aceste informații, nimeni nu ştia, nici nu cred să se fi întrebat cineva vreodată, era firesc să fie aşa, era pe potriva Directorului.

Ideea „fotoliilor democratice" i-a venit, se pare, unui profesor de la liceu. Directorul nostru era membru al Consiliului Profesoral şi părea a suferi din cauza spătarului neergonomic al scaunului pe care se aşezase la o şedință a sus-numitului Consiliu. Neergonomic, adică drept, adică aşa cum sînt toate spătarele în mod tradițional. Pentru că asta se întîmpla acum vreo cincisprezece ani, amănuntele s-au uitat. Unii spun că profesorul cu pricina era şi el ghebos, alții susțin

că era rudă cu Directorul, alții că fuseseră colegi la casa de copii. N-are importanță ce este adevărat și ce nu. Rămîne faptul că acel profesor a meșterit în atelierul liceului un scaun cu spătar scobit, cu o concavitate de forma cocoașei invitatului de onoare al Consiliului Profesoral. Directorul nostru a mulțumit în cuvinte puține și bine alese, dar a refuzat să se așeze pe scaunul cu pricina, motivînd „că mai sînt și alți colegi care au nevoie de un fotoliu democratic (el a introdus termenul, chiar atunci, spontan, ehei) și nu poate să le-o ia înainte în a beneficia de unul singur de un asemenea fotoliu, care, de fapt, este un simbol al grijii societății față de om". Ba chiar a împins scaunul către un asemenea coleg de gheboșenie, care nici el n-a acceptat să se așeze „înaintea onoratului nostru oaspete". Urmarea, logică de altfel, a fost confecționarea mai multor scaune cu spătarul concav și așezarea lor în sala consiliului liceului. La una dintre ședințe, Directorul nostru s-a așezat însă, din întîmplare probabil, deși la el și întîmplarea era bine dirijată, s-a așezat pe un scaun neîmbunătățit. „Avem probleme mult mai importante la ordinea de zi", i-a oprit el pe cei care voiau să-i schimbe scaunul și chiar a trecut repede la problema practicii pe care elevii o efectuau în Institut și la banii pe care liceul trebuia să-i primească pentru aceasta. Pentru siguranță, toate scaunele au fost de atunci înlocuite cu fotolii democratice.

La noi în Institut lucrurile au mers ceva mai greu, știți, nimeni nu-i filozof pe ulița lui. În cabinetul Directorului, scaunele au fost înlocuite imediat, în cele vreo trei-patru birouri în care lucra cîte un ghebos de asemenea — nu aveam decît doi gheboși, dar au fost mutați periodic dintr-un birou în altul —, în sala de ședințe și la cantină progresul a întîrziat aproape un an. Problema principală era că acolo scaunele erau grupate în blocuri, cîte șase pe rînd și cîte două rînduri legate, sau erau legate și cu mesele, și nu puteau fi desprinse de podea decît toate o dată. Între timp, proces natural și neinfluențat prea tare de cineva, se înmulțiseră gheboșii în Institut și în liceu. A fost de ajuns să se audă că Directorul nostru este cocoșat și că angajează cu plăcere proiectanți cu profilul asemănător și, firesc, orice proiectant cu gheb era îndreptat spre noi. Iar dacă era profesor, se îndrepta spre liceu. La un moment dat a existat bănuiala că și oameni cu spatele drept își confecționează cîte o cocoașă mai mare sau mai mică, și-o leagă de spate, sub haine, și-și încearcă norocul la Institut. Au existat chiar unele reclamații în acest sens, la început, cînd s-a pornit și o verificare, dar Directorul a oprit-o imediat. „A avea sau nu cocoașă este dreptul fiecăruia. Nu are rost și nu este uman să facem discriminări. Orice om are dreptul la un scaun sau la un fotoliu care să-i odihnescă spatele. Problema este să păstrăm un echilibru just între cocoașe și scaunele cu spătar concav. Am zis!" Între timp, din punct de vedere economic, Institutul mergea tot mai bine, s-a construit fabrica de linghișpire, aveam tot mai mult de lucru, beneficiarii căpătaseră o încredere deplină în noi, prosperam, ce mai, o dată cu întreaga industrie a orașului. În Sfatul Orășenesc, Directorul era de mai mult timp. A fost promovat Șef al Resortului Umanitar, prilej cu care s-a instalat un fotoliu democratic și la primărie. La scurt timp, o adunare a lucrătorilor din fabrica de tolpimetre a propus gospodarilor orașului instalarea unor scaune pentru gheboși — „că și ei aveau dreptul la un reazem care să le odihnească spatele" — în autobuzele de transport local, în parcuri și în cinematografe. Măcar zece-cincisprezece la sută, proporțional adică cu numărul locuitorilor care purtau gheb de la mama natură sau de la atelierul clandestin de pe lîngă fabrica de mobilă. Propunerea a fost adoptată și transpusă în practică.

Momentul a fost hotărîtor. Dacă „echilibrul just între cocoașe și scaunele cu spătar concav" era realizat din punct de vedere numeric, nu același lucru se putea spune despre șansa ca spatele potrivit să se așeze pe scaunul potrivit. Adică se întîmpla ca posesori de cocoașă să nimerească la cinematograf, de pildă, pe scaune drepte și invers, oameni cu spatele plat să nimerească pe un scaun cu adîncitură în spătar. În plus, gheburile improvizate de atelierul clandestin erau necorespunzătoare, nesimetrice, uneori se lăsau prea jos, în sfîrșit, se cerea trecerea producției pe baze mai bine organizate. S-a înființat mai întîi o secție pe lîngă fabrica de mobilă, apoi o fabrică separată, la care, ideea fusese a Directorului nostru, au fost angajați numai cocoșați. Aproape toți aveau gheburi artificiale probabil, dar le purtau cu atîta naturalețe încît păreau a le avea din naștere. Desfacerea de gheburi a căpătat amploare. Era ceva între modă și necesitate. Noi le proiectam, în mai multe variante, cu curele de prins peste umeri, cu ventuze de cauciuc pentru prins direct pe piele, de mărime fixă, reglabile, gonflabile, gheburi cochete, alungite, împinse spre un umăr, sau gheburi banale, rotunde, mai ieftine și mai trainice. „Un gheb pentru fiecare" era deviza purtătorilor de gheb, se pare că chiar Directorul nostru lansase lozinca și ea avusese mare succes. Și nici n-avea cum să nu aibă succes, pentru că scaunele concave înlocuiseră aproape peste tot pe cele drepte și era destul de incomod pentru cei cu „spate teșit" să folosească un fotoliu democratic. Sigur, dacă ne-am fi lăsat în voia evoluției naturale, Darwin este girant, într-un număr de generații, în cîteva secole, orice om s-ar fi născut cu cocoașă, adaptîndu-se la scaunele orașului. Natura putea fi însă ajutată. Oamenii înșiși erau astfel ajutați. Prin raioanele de gheburi, înființate pe lîngă mai toate magazinele din oraș, și prin secția de gheboșare deschisă la spitalul orășenesc

și unde au fost mutați cei mai capabili dintre chirurgii dimprejur. O operație de gheboșare costă însă destul de scump, chiar și acum, nu e la îndemîna oricui, numai elita orașului a beneficiat, notabilitățile pe gratis, de așa ceva.

Între timp, Directorul nostru a fost ales primar, cu o majoritate zdrobitoare, și de atunci i se spune Marele Director, gurile rele susțin că el a sugerat să fie numit astfel. Oricum, merită, pentru că în numai un deceniu de cînd venise în fruntea Institutului a schimbat fața orașului nostru (și spatele lui, desigur, aveți dreptate).

Dispariția ultimului scaun drept din oraș — dintr-un loc public, că altfel mai sînt probabil unii care păstrează asemenea relicve — a fost sărbătorită cu o mică ceremonie. A fost înălțat un rug, scaunul a fost așezat deasupra, iar Marele Director i-a dat foc, spunînd cu simplitate: „Este un moment istoric, al eliberării complete a omului de scaun, a spatelui de spătar. Democrația este deplină de acum". A strîns mîinile cîtorva persoane de vază, apoi s-a oprit, avea o idee, i se citea asta pe chipul strîmb de emoție, a așteptat să se facă liniște, aplauzele s-au oprit. Dar n-a spus nimic, a reluat strîngerea mîinilor notabilităților și, în același timp, îi bătea cu stînga pe cocoașe, sugerîndu-le din privire să facă și ei la fel cu cocoașa lui. Ideea a prins imediat, cu entuziasm. Mulțimea adunată în piață a pornit să-și strîngă mîinile și să se bată pe gheburi. Noul salut fusese omologat, a fost introdus oficial în școli, pentru a-i obișnui pe micii cetățeni cu politețea de tip nou, a devenit un simbol al orașului. Au existat propuneri să se renunțe la strîngerea mîinilor, dar Marele Director nu a fost de acord, prea multă pasiune pusă în gestul baterii peste cocoașă putea crea neplăceri celor care aveau ghebul de la mama natuă — ca să nu mai vorbim de cei operați proaspăt, cu coloana stîlcită de curînd.

Au apărut unele probleme cu străinii care ne vizitau. Dacă aveau gheburi, nu se deosebeau de localnici. Dacă nu aveau, dar își cumpărau și-și montau unul, iarăși era în regulă. Se întîmpla însă destul de frecvent la început să vezi turiști pe stradă cu spatele plat, jenant de plat. O parte dintre concetățeni nu se abțineau să nu rîdă, o altă parte păreau indiferenți, unii îi împingeau, mai cu milă, mai cu brutalitate, în magazine, să-și cumpere cocoașe, alții, puțini, le mîngîiau cu invidie parcă omoplații, curioși să atingă un spate neted. Probabil credeau că aduce noroc, ha, ha. Au ajutat însă destul de mult afișele: „Un semn de demnitate — ghebul"; „Un nu hotărît discriminării"; „Orice om cu ghebul lui", precum și chioșcurile înființate în gară și pe șosele, la intrarea în oraș. Am avut un merit și noi, proiectanții de la Institut, pentru că am realizat gheburi economice, ieftine, pentru folosință de scurtă durată. Încet-încet, s-a dus vestea că la noi purtarea ghebului este obligatorie, ceea ce nu era în întregime adevărat, dar era folositor să se creadă asta. În felul acesta, mai convinși, mai amuzați, mai de voie, mai de nevoie, veneticii s-au obișnuit să-și adapteze profilul la specificul orașului. Unii, nu puțini, au plecat cu ghebul la ei sau au făcut gheburi cadou unor prieteni care aveau de gînd să ne viziteze. Marele nostru Director — în curînd o să-i spunem Marele Primar — a aranjat cu primarii unor localități vecine să înființăm chioșcuri pentru desfacerea de gheburi chiar acolo, direct la potențialii beneficiari. S-au vîndut destul de multe, e adevărat, la prețuri reduse, pentru încurajarea consumului.

S-au făcut demersuri și pentru instalarea în trenuri, la început în cele care trec prin orașul nostru, a unor canapele democratice, pentru a ușura viața fraților noștri gheboși. Interesant este că, deși oficial nu s-a aprobat acest lucru, în unele vagoane mai vechi, banchetele deteriorate au fost, într-adevăr, înlocuite cu banchete cu spătar adîncit. Mi-a spus de curînd un vizitator al muzeului că și în capitală au început să apară scaune de acest fel, în locuri publice chiar, în restaurante și gări. Ideea se va generaliza, e prea valoroasă ca să nu prindă, e în firea evoluției, e în spiritul umanismului care ne animă.

Dar haideți să vă arăt și restul muzeului. E înființat de numai doi ani, dar avem aici toată istoria cocoașelor, de la Esop și Quasimodo la o parte din cărbunii din scaunul ars în piață, ultimul cu spătar drept. Au! Îmi pare rău, atenție la cap, am omis să vă spun că muzeul este proiectat tot în Institut, iar ușile au fost făcute mai scunde, pe măsura Marelui Director, stați să vă frec puțin la cucui, mulți pățesc asta, trece imediat, nici o grijă, o să vă obișnuiți cu ușile acestea, economia de material e formidabilă, de lemn pentru uși și de cărămidă și beton pentru pereți, vom generaliza construirea de clădiri mai scunde, nici nu avem nevoie de altceva, se vor aproba curînd la primărie noile standarde, o să vă obișnuiți, vă asigur, iată, de ușa asta nici nu v-ați mai lovit, bravo, felicitări, da, asta e ultima încăpere, mulțumesc, mulțumesc, nu mi-am făcut decît datoria, sînt aici de la înființarea muzeului și știu totul despre el și despre gheburi, nimic deosebit, la revedere, ha, ha, trebuia să mă bateți ușor pe cocoașă, uite-așa, nu v-a intrat încă în reflex, haideți să repetăm, acum e mai bine, așa, la revedere, au! ați uitat de ușă, nu-i nimic, de-acum n-o să mai uitați, o să umblați mai încovoiat, ca un ghebos adevărat, capul plecat ușa nu-l pocnește, așa se spune la noi, gheb ușor! domnule...

MIRAJUL

de OVIDIU TINCU

Un copil privea prin fereastra compartimentului cîmpia care se rotea lin prin fața lui, și această lunecare domoală a lucrurilor îi revărsa în trup o amețeală dulce. Coborîse peste pămînt amurgul și, departe, la capătul zilei, răsărea licărind luceafărul de seară. O liniște grea, asemenea somnului, învăluise firea, și legănarea odihnitoare a trenului îi dădea senzația că plutește peste un tărîm necunoscut și tainic. Încotro se ducea nu putea să priceapă, și ochii lui mari, iscoditori, căutau să pătrundă dincolo de marginea nemărginirii.

— Bunicule, vorbi în șoaptă copilul, de teamă să nu destrame vraja care îl cuprinsese, ce e dincolo de cîmpia asta întinsă?

— O pădure.

— Și dincolo de pădure?

— O apă.

— Și dincolo de apă?

— Un deal.

— Și dincolo de deal?

— Un munte.

— Și dincolo de munte?

— Un nor.

— Și dincolo de nor?

— Stă pitită Luna.

— Și dincolo de Lună?

— E Soarele.

— Și dincolo de Soare?

— Stelele.

— Și dincolo de stele?

— Alte stele. Milioane și milioane de stele.

— Și dincolo de ele ce mai e?

— Dincolo?... Se-ntinde infinitul.

— Infinitul? Ce este infinitul?

— Ceva care nu are nici început și nici sfîrșit.

Copilul rămase cîtva timp îngîndurat și întrebă din nou:

— Și dincolo de infinit ce ar putea să fie?

— Alte și alte stele. Milioane și milioane de alte stele.

— Și dincolo de milioane și milioane de alte și alte stele?

— Un alt Soare.

— Și dincolo de Soare?

— Altă Lună.

— Și dincolo de Lună?

— E un nor.

— Și dincolo de nor?

— Un munte.

— Și dincolo de munte?

— Un deal.

— Și dincolo de deal?

— O apă.

— Și dincolo de apă?

— O pădure.

— Și dincolo de pădure?

— O cîmpie.

— Și dincolo de cîmpie?

— E o cale ferată pe care aleargă un tren.

— Un tren la fel ca trenul nostru?

— La fel. Cu locomotivă, vagoane, compartimente, în care călătoresc pe bănci o mulțime de oameni.

— Oameni adevărați, la fel ca noi?

— La fel. Și într-un compartiment la fel ca al nostru, un băiat cu nasul cîrn, cu pistrui pe obraji, cu ochii albaștri, la fel ca tine, privește pe fereastră, așa cum faci și tu, și pune bunicului său tot felul de întrebări.

— Ce întrebări îi pune?

— Tot ce mă-ntrebi și tu.

— Da, tot?... Și cum îl cheamă pe băiatul acela?

— La fel ca pe tine..

— La fel, la fel?

— Da.

— Și lui i-a murit mama?

— Da.

— Și el se simte necăjit și părăsit?

— Da.

— Bunicule, spune-mi, bunicule, pot să-i scriu băiatului acela?

— Poți, dar, din păcate, scrisoarea ta nu ar putea ajunge niciodată la el.

— Niciodată?... De ce?

— Pentru că ea ar trebui să călătorească milioane de ani ca să străbată doar o parte neînsemnată din distanța uriașă care vă desparte.

— Chiar dacă aș trimite-o cu cea mai formidabilă dintre toate rachetele?

— Chiar.

— Ah, ce trist pot să fiu, oftă copilul. Cît de mult aș fi dorit să-l cunosc pe băiatul acela!

— Poți să-l cunoști! Poți chiar să-l și vezi...

— Cînd bunicule?... Cum?

— Acum! Privește pe fereastră!

Copilul păli, și un fior îi străbătu tot trupul. Ochii îi străluceau ca două stele.

— Da, îl zăresc, murmură el. Îi deslușesc chipul, ochii... Da, se uită la mine.. Își mușcă buzele. Cred că-mi vorbește, dar nu înțeleg ce-mi spune. Acum îmi zîmbește, mi-a făcut cu mîna... Bunicule, te rog, bunicule, lasă repede în jos fereastra, ca să-l văd mai bine și să-l aud ce spune...

Aerul rece îi biciui copilului obrajii. Cîmpul era pustiu, iar sus pe boltă apăruse Luna. Peste tot domnea o tăcere adîncă și numai greierii țîrîiau monoton și prelung, așa cum cîntă ei de la începutul lumii.

DRAGOSTE CU LUCIDITATE

de TUDOR NEGOIŢĂ

— 1 —

— Te-ai hotărît?
— Da, dragul meu.
— Eşti atît de frumoasă!... Nu ştiu însă dacă te-ai gîndit... Ce vrem să facem înseamnă...
— O mare nebunie!
— Da. O tăiere a punţilor... A tuturor punţilor în urma noastră!
— Ştiu. Tu nu vrei asta?
— Ba da, dragostea mea! Nu mai pot trăi fără tine!

— 2 —

— El nu a simţit nimic?
— Nu. Nu cred. Dar trebuie oricum să ne grăbim, dragul meu! Mi-e greu să mă prefac! Nu mai suport...
— Totul e aranjat, iubito! Mîine seară! Cînd se vor retrage pentru sărbători. E cel mai bun moment, pe care nu trebuie să-l scăpăm!... Eziţi încă?
— Nu, dragul meu! N-am ezitat niciodată. Mă ameţeşte doar gîndul... că vom fi numai noi doi, singuri şi fericiţi, pînă la moarte! Încă nu-mi vine să cred că... ar putea fi adevărat!

— 3 —

— Dragul meu!
— Dragostea mea!
— Am reuşit! Am reuşit, am reuşit, înţelegi?! Am re-u-şit!
— Un moment!... A, nu! Mi s-a părut că semnala o defecţiune!
— Nici una! Lansare impecabilă! Întreaga navă funcţionează perfect! Dumnezeul astronauţilor ţine cu noi!

— 4 —

— Ce minunat e! Vezi, aceea pe care abia o mai zărim e Steaua Polară! De mîine nu o vom mai vedea. Niciodată.
— Eşti sigură că n-ai să regreţi?
— Nicicînd! E visul meu de-o viaţă, iubitule! Să fiu mereu cu tine, numai cu tine! Ţie îţi datorez totul, iubitule, doar ţie!
— Iubito! Ai spus atît de frumos „Ce minunat e!". Eşti divină, dragostea mea!

— 5 —

— Cît e de minunat pe nava noastră!... Nu?
— Da... E magnific. Mă temeam pînă ieri... de sistemul de autoreglare al serelor! Rămăsese singurul neverificat de specialişti!
— Dar funcţionează!
— Ireproşabil!... Ce-or fi zis cînd au descoperit că... le-a fugit nava?!
— Ce-or fi zis? Ce ne pasă nouă?! Eşti numai al meu, sînt numai a ta. Pentru totdeauna!

— 6 —

— Ce carte citeşti?
— Una frumoasă! De dragoste! Le-am ars pe toate celelalte!
— Le-ai ars?!
— Nu ne mai trebuiau! Dacă întreaga navă e automatizată! Nu mă interesează ... decît dragostea! E-atît de frumoasă! Ca nimic altceva! Nu?
— ...E grozavă într-adevăr! Cu tine, desigur, iubita mea!

— 7 —

— Iar citeşti?
— De ce nu?... Te deranjează?
— Nu ştiu... Stai toată ziua cu nasul în cărţi sau în ecran!
— Şi?...Tu ce-ai vrea să fac?
— M-am uitat şi eu zilele astea prin cîteva din cărţile tale... Adevărul e că... sînt aiureli... Hai mai bine să ne iubim!

— 8 —

— Mi-ai mai spus asta!
— Şi ce dracu-ai vrea să spun?
— Da... Am impresia uneori... că mi-ai spus tot...
— E un reproş?
— A, nu, nicidecum. Constatam şi eu. Te-ai supărat?
— „Te-am supărat?" De ce să mă supăr?! Ah, sînt momente cînd devii enervantă!

— 9 —

— Iar eşti enervat!
— Nu zău?! Eu?!
— Vrei chiar să ne certăm?
— Ha! Dac-aş avea cu cine!
— Ce vrei să spui cu asta?
— Ce-am spus! Cu tine nici măcar să mă cert nu pot! Mă-ntreb cîteodată...
— Ce?!
— Cum te-o fi suportat el?!

— 10 —

— Pentru că asta eşti!
— Ce sînt? Ce?!
— O tîmpită! Banală, stupidă, mediocră!
— Tu eşti mediocru! Mediocru în toate, în toate! Aşa ai fost dintotdeauna, sînt convinsă!
— Atunci tu eşti o...
— Hai! Hai spune-o şi pe-asta! S-aud! Spune-o! Spune-o, n-auzi?!

— 11 —

— Ascultă!... Vrei să mă asculţi puţin?.. Sînt două săptămîni de cînd...

— Ce!

— De cînd nu mi-ai zis o vorbă.

— ... Păi... ce-ai vrea să-ți zic?

— ... Nu știu. Nu mai știu... Acum ei trebuie să fi terminat programul „Centaurii"... Nu crezi?

— Hîm?.. Ba da... Și?!

— Nu, nimic.

— 12 —

— Ai vrut să mă otrăvești.

— Iar repeți prostia asta?

— Ba da, ba da! Recunoaște, ai vrut să mă otrăvești!

— Nu recunosc.

—...Ceea ce mă întreb... e dacă nu ar fi fost mai bine... De ce-ai vrut s-o faci totuși?

— Știu eu?... Din plictiseală... Ori din ură? Încep să cred că pentru a se urî... e suficient ca oamenii să se cunoască bine...

— Ți-am citit studiul, Hon! O teorie interesantă.

— Găsești?... Văd însă că nu ai consultat și fișele.

— N-au importanță fișele!

— Ba da. Sînt 12 în total. Eșantioane semnificative. Esența gîndurilor celor două exemplare marcate. Ai înțelege mai bine de ce spun că „dragostea" asta de care fac ei atîta caz e o automistificare penibilă.

— Nicidecum! „Dragostea" și „literatura" mi se par două noțiuni foarte originale. Îndrăznețe; utilizabile!

— Să fim serioși, Hona! Studiez bipedele astea stupide mai de mult. Cele 12 fișe sînt doar expresia foarte concisă a miliardelor de povești identice în fond! Și totul e alimentat de acea „literatură" grețoasă; deformatoare a realității. În loc să se împerecheze sănătos, pe baza unor compatibilități de vîrstă, arbori genetici, conjunctură astrală, bioritmuri maxime precis calculate, ei... fac totul așa, la întîmplare! Pradă unor „capricii", unor orgolii stimulate de complimente mincinoase: „dragul meu", „dragostea mea", „ești divină" și așa mai departe! Un fel de boală, de autobeție: de care, culmea!, sînt mîndri că se lasă cuprinși!

— Ei, ei! Dar tocmai asta e interesant!

— Ce-o fi interesant?!

— Este *o năzuință spre frumos!*

— Năzuință spre frumos?! N-ai citit fișele! Și nici n-au avut pe planeta lor aiurelile alea bolnăvicioase de la început! Dar au suferit o evoluție prea lentă; convulsivă, contorsionată, neliniară; în care, la un moment dat... au simțit probabil nevoia... să-și coloreze banalitatea, orbecăiala de secole prin întunericul neștiinței...

— Greșești, Hon! Nu este însă primul caz cînd un mare descoperitor nu-i pe deplin conștient de valoarea descoperirii lui! Cum de nu pricepi? Tu... ai descoperit un univers nou, *dragul meu!*

— ...Cum ai spus?!

— „Dragul meu?" Ți se pare că sună caraghios? Mie nu. Am să mai exersez oricum, pînă ne întoarcem la bază. Pentru că acum... ne putem întoarce, iubitule! Am găsit ceva deosebit!

— Hona! Am impresia că... ai lucrat azi prea mult.

— „Hona, dragostea mea, spui niște prostioare încîntătoare!" Ia încearcă să zici așa! Pe un ton... ușor superior, de protejare îngăduitoare! Dragostea asta înțeleg că include și un fel de protecție, de respect supus, chiar dacă mincinos, pentru femelă!

— ...Hona, ce-i cu tine azi?

— Ți se pare că nu sînt lucidă? *Te înșeli, dragul meu! Văd „dragostea" și „literatura" foarte lucid! Crezi că* n-ai *făcut o descoperire epocală? Ia mai gîndește-te, iubitule!*

— ..?! „Iubitule?!"

— Ca să punem mîna pe putere... pe cît mai multe planete... ființele alea toate, cu mai multe sau mai puține picioare, trebuie drogate cu ceva! *Or, dragostea, dar mai ales literatura mi se par două droguri ieftine! Lipsite de o nocivitate care să afecteze eficiența! Cu efect limitat, repetabil...*

— Vrei să spui... Să le oferim o lume fictivă, „paradisiacă?" În care „să evadeze", lăsîndu-ne pe noi să-i manevrăm cum dorim?

— Vezi că înțelegi, dragul meu?!

— ...Hona, încetează! Și, oricum... trișezi! Îți găsești justificări! *Spune mai bine că... te încearcă spiritul aventurii, curiozitatea...*

— Ei și?! Experimentăm pe propria noastră piele, pînă ne întoarcem la bază! Să vedem dacă „boala" asta prinde repede, dragostea mea, e foarte important de știut!

— Dacă prinde? Mi se pare... de-a dreptul contagioasă, draga... Na! E groaznic de molipsitoare, evident!

— Ți-e frică, descoperitorul meu drag?

— Dar mi se par ridicole, parazitare, toate aceste expresii...

— Aș! Sînt forme de facilitate a comunicării! A conviețuirii! De-a o face mai plăcută! Mai picantă! Încercăm?

— Hona! Am greșit. Eu sînt de vină. Ți-am prezentat studiul, teoria! Apoi *fișele, faptica din care am desprins... Trebuia să citești fișele,* întîi fișele! Ăia doi ajunseseră pe punctul să se otrăvească, pricepi? Asta e efectul final *al... „năzuinței spre frumos"! Citește fișele, „dragostea mea"!*

— „Dragostea mea"!... Ce frumos ai spus!... În ce privește fișele, află că le-am citit și pe ele! Să faci bine să duci cele două exemplare marcate înapoi! În același timp și pe aceeași planetă de unde „au evadat"!

— De ce?

— Efectul acela final... dezagreabil, de care vorbești! Se datorează, probabil, numai claustrării și inactivității! „Singurătatea nu poate fi suportată nici în doi"! Noi am descoperit asta mai de mult ei abia acum. Altminteri — sînt convinsă — dragostea asta trebuie să fie ceva minunat! Și care nu poate sfîrși prost niciodată... dacă o privești lucid.

— Hona, tu vrei să ne certăm?

— Nu azi, la următoarele întrevederi. După aceea o să ne împăcăm. Mă rog, nu se poate chiar totul din prima zi! Pînă-i duci pe ăia înapoi, acasă, voi încerca să scriu... un roman de dragoste! Ce crezi, iubitule, s-o fi cîștigînd bine cu asta?

Stele variabile

de ANCA MIZUMSCHI

În ultimii ani am fost tot timpul „fascinată" de modul în care aparatul dictatorial desfiinţa totul, avînd în acelaşi timp grijă să menţină un anumit gen de aparenţă. Polarizarea era evidentă: în cea mai dură dintre dictaturile europene se vorbea cel mai mult despre drepturile omului.

Acelaşi mecanism bine pus la punct a fost experimentat şi ulterior perfecţionat şi aplicat, de asemenea, pînă la exasperare şi în domeniul literaturii, căci desfiinţarea ei – într-o lume în care de la Lenin încoace adevărurile evidente au fost înlocuite cu lozinci mobilizatoare – lăsa în urmă un loc viran care trebuia populat cu nişte fantoşe inofensive al căror unic sens era menţinerea ideii de literatură şi mă refer aici în special la literatura tinerilor.

Una dintre aceste – aş spune diabolice dacă totuşi nu mi-ar fi teamă că flatez o anumită categorie de minţi din fostul consiliu al culturii – invenţii au reprezentat-o şi volumele de debut colectiv, ce cuprindeau de la 5 la 35 de autori „tineri"; dintre care cei mai norocoşi aveau 20 de ani, iar cei mai puţin norocoşi peste 45 şi care erau publicaţi bineînţeles cu condiţia de a se înscrie într-un număr strict de pagini, valoarea prozei contînd mai puţin decît grija ca nu cumva amatorul de celebritate literară să „abuzeze" de hîrtia ţării mai mult decît i se cuvine unui tînăr debutant. (Calculat, bănuiesc, totul după nişte norme standard ale economiei naţionale.)

Mă aflu acum, la jumătate de an de la revoluţie, în faţă cu o asemenea carte, care nu se vrea neapărat culegere de debut colectiv, dar suferă de aceeaşi boală, şi, mărturisesc, mă chinui să nu o privesc ca pe o „moştenire a trecutului"; păstrîndu-mi în acelaşi timp speranţa că e ultima sau măcar printre ultimele. Boala de care spuneam mai sus este principiul după care se alcătuiau aceste antologii reunind mult prea mulţi autori cu texte de dimensiuni diferite (de la 1 pagină la 60 de pagini) de valoare diferită, limitele fiind iarăşi foarte distanţate, lăsînd impresia de lipsă de profesionalism a celor care le alcătuiesc. Cu atît mai mult cu cît, dacă proza mainstream românească are de recuperat în perioada care urmează, proza SF românească are un handicap dublu. De foarte multe ori, încercînd să analizez modul în care acest gen literar a fost sistematic marginalizat, mi-am dat seama că o parte din vină o au şi cei care editează asemenea culegeri plecînd de la premisa că se găsesc în faţa unor cititori care înghit orice. Cum relaţia este biunivocă, în acest fel nu fac decît să-şi interzică orice acces spre o altă categorie de public-cititor decît cel omnivor. Dacă acest mod de a „pune" cîte puţini din fiecare gen ca oricine să-şi poată alege este, din punctul meu de vedere, bun pentru un sondaj de opinie, este însă greu de crezut că poate face vreun serviciu din punct de vedere estetic.

Povestirile din antologia în cauză uzează de laitmotivele prozei de specialitate: călătorii în timp în ambele direcţii, glisări instantanee în universuri paralele, existenţa androizilor, civilizaţii telepatokinetice, diferite forme de inteligenţă umană. Căile fiind bătătorite în domeniu, există doar două posibilităţi să scapi de senzaţia „deja vu"-ului, fie găsirea unor idei geniale, care să aducă ceva cu totul nou, fie existenţa unei scrituri cu totul remarcabile a cărei forţă să susţină balastul oricărui loc comun. Ceea ce, din păcate, nu este cazul antologiei de faţă, care nu se distanţează cu nimic, excepţie făcînd numai Dănuţ Ungureanu şi Lucian Merişca. „Ploile tîrzii" ale lui Dănuţ Ungureanu fac parte dintr-un gen fantastic de o factură cu totul specială, poate pe undeva înrudit cu fantasticul sud-american, datorită unei trăsături comune, şi anume a ceea ce s-ar putea numi „abundenţa fragilă a imaginii". Povestirea are calitatea de a apela, ba mai mult, de a trezi potenţa, senzorialitatea imaginarului, lumea de aici nefiind o lume fantastică prin construcţie în afara realului, ci o lume mai degrabă ireală prin imersiunea în metasenzorial. Anumite pasaje m-au făcut să mă gîndesc la catharsis-ul freudian, acea presiune violentă a subconştientului faţă de conştient care generează visul.

„Tic-tac"-ul lui Lucian Merişca reprezintă o reuşită prin acordul dintre stilul prozei, alb, uniform, chiar rece, şi idee: pierderea dimensiunilor una după alta, sau recîştigarea lor la masa de biliard, de fapt trepte între lumi diferite, singura transformare ireversibilă fiind pierderea unidimensionalului şi transformarea în punct. De remarcat subtilitatea tonului prozei care face să nu

se atingă nici o secundă patetismul stînjenitor sau cinismul agresiv. O remarcă anume pentru proza lui Marcel Luca – „Caroline Project". Aflat printre veteranii genului, autorul face parte din acea generație pierdută pentru SF-ul românesc a cărui perioadă de maturitate artistică – anii '70 – coincide cu desființarea sistematică a modalităților lui de apariție.

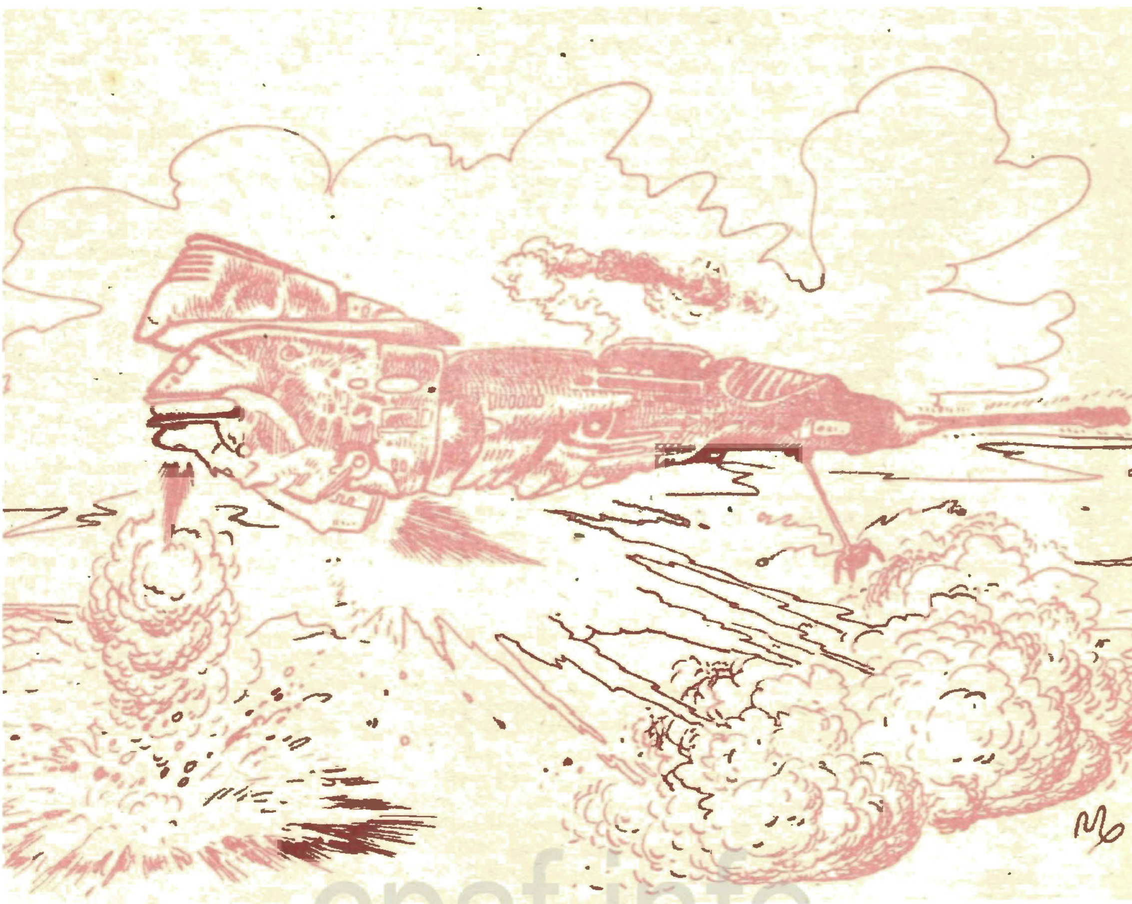
A doua categorie de autori prezenți în antologie este cea a prozelor corect scrise. Mînuind stiloul cu o oarecare abilitate, aceștia pot prelucra oricînd unul din toposurile SF și scrie o povestire competitivă, care să poată fi publicată oricînd fără probleme, dar care, din păcate, nu va putea depăși niciodată barajul – „proză oricînd publicabilă" și doar atît.

Aș cita aici pe Cristian Lăzărescu, Cristian Mihail Teodorescu, Viorel Pârligras și Oswald Horer. O mențiune specială pentru Constantin Cozmiuc cu al său „Maidan cu extratereștri"; proză ce conține elemente de notație realistă subtile, dovedind o bună cunoaștere a mediului, a amănuntelor vestimentare, a ticurilor verbale ș.a.m.d., dar, din păcate, ceea ce este demn de remarcat nu are legătură cu ficțiunea speculativă.

O a treia categorie de autori cuprinși în aceeași publicație este a celor care fie cunosc constantele genului, dar nu au nici o legătură cu proza, fie au subtilități de autor de proză, dar nu au nici o legătură cu SF-ul, fie nu au nici o legătură nici cu una, nici nu alta, prozele fiind ca miză a ficțiunii speculative de neluat în seamă, iar ca stil confuze și cu greșeli de construcție.

Sintetizînd, aș spune că această nouă antologie SF nu face un serviciu genului datorită senzației de omnia și de inegalitate valorică, dar nici un mare deserviciu nu face pentru că, din păcate, ne-am obișnuit să nu ne așteptăm la prea mult. Singurul lucru care mă obsedează este că, ținînd cont de judecata de bun-simț, nimic nu se poate schimba într-o zi; dincolo de ea, dacă vom reacționa la fel la următoarele apariții de aceeași talie valorică, nu vom ajunge oare peste cîțiva ani să fim acuzați de o comodă pasivitate prea puțin constructivă?

Am spus-o de mai multe ori și rămîn la părerea mea că SF-ul românesc merită totuși o soartă mai bună decît această cuminte și atît de tristă banalitate.

Desen de MARIAN MIRESCU

Sfîrşitul copilăriei

de
ARTHUR C.
CLARKE

Desen de EMIL BOGOS

Sfîrşitul copilăriei

* * * * * * *

(Urmare din numărul trecut)

CAPITOLUL NOUĂSPREZECE

— Munca mea se apropie de sfîrşit, rosti glasul lui Karellen pe lungimile de undă ale unui milion de posturi. Acum, după o sută de ani, vă pot spune tot adevărul...

Există multe lucruri pe care a fost necesar să vi le ascundem, aşa cum ne-am ascuns şi noi, aproape jumătate din şederea noastră pe Pămînt. Ştiu că unii dintre voi au considerat inutilă această tăinuire. Voi sînteţi obişnuiţi cu prezenţa noastră; nu puteam şti cum ar fi reacţionat strămoşii voştri. Dar, cel puţin, aţi putut afla motivul acestui mister şi-aţi înţeles că acţiunea noastră avea o explicaţie.

Marele secret tăinuit faţă de voi a fost scopul venirii noastre pe Pămînt, scop asupra căruia aţi speculat la nesfîrşit. Nu v-am putut spune pînă acum, deoarece secretul acela nu ne aparţinea.

Acum o sută de ani, am sosit în lumea voastră şi v-am salvat de la autodistrugere. Nu cred că există cineva care să nege acest adevăr, însă n-aţi fi ştiut niciodată în ce consta autodistrugerea.

Deoarece am interzis armele nucleare şi celelalte „jucării" ucigaşe acumulate în arsenale, pericolul anihilării fizice a fost înlăturat. Aţi crezut că aceea fusese singura primejdie. Noi am dorit să credeţi aşa, dar nu era adevărat. Pericolul uriaş ce vă aştepta avea un alt caracter, şi nu privea numai rasa voastră...

Multe lumi au ajuns la răscrucea puterii nucleare, au evitat dezastrul şi-au construit civilizaţii paşnice şi fericite care aveau să fie nemilos distruse de forţe despre care nu cunoşteau nimic. În secolul douăzeci, aţi început şi voi să întîlniţi forţele respective. Din această cauză a fost necesar să intervenim.

În tot acel secol, rasa umană era tîrîtă încet către prăpastie, fără a bănui nimic. Peste prăpastia aceea există o singură punte. Puţine rase au descoperit-o fără să fie ajutate. Unele s-au întors cînd mai era încă timp, evitînd atît pericolul, cît şi devenirea. Lumile lor au ajuns Insule Elizee, oaze de mulţumire lipsite de efort, şi nu vor mai juca nici un fel de rol în istoria universului. Acesta n-ar fi fost niciodată destinul vostru. Aveţi o rasă prea vitală pentru aşa ceva. V-aţi fi ruinat, tîrînd şi pe alţii împreună cu voi, pentru că n-aţi fi găsit niciodată puntea...

Mă tem că, în continuare, multe din spusele mele se vor baza pe asemenea analogii. Nu posedaţi cuvintele şi conceptele pentru multe lucruri pe care doresc să vi le spun, iar cunoaşterea noastră este, de asemenea, trist de mărginită.

Ca să înţelegeţi, trebuie să vă întoarceţi în trecut şi să redescoperiţi lucruri pe care strămoşii voştri le-ar fi considerat banale, dar pe care voi le-aţi uitat — pe care, de fapt, noi v-am ajutat, intenţionat, să le uitaţi. Întreaga noastră şedere aici se baza pe o mistificare uriaşă, pe tăinuirea unor adevăruri ce nu eraţi pregătiţi să le înfruntaţi.

În secolele dinaintea sosirii noastre, savanţii Pămîntului au descoperit secretele lumii fizice şi v-au dus de la energia aburului la cea a atomului. Aţi abandonat superstiţiile; ştiinţa devenise singura religie a umanităţii. Ea constituia darul minorităţii occidentale pentru restul omenirii şi distrusese toate celelalte credinţe. Cele încă existente în momentul sosirii noastre îşi trăiau ultimele clipe. Se părea că ştiinţa putea explica totul: nu existau forţe pe care să nu le fi prevăzut sau evenimente care să nu-şi găsească, în cele din urmă, o explicaţie. Originea universului putea rămîne necunoscută pe vecie, dar tot ceea ce se petrecuse de atunci asculta de legile fizicii.

Cu toate acestea, misticii voştri, deşi pierduţi în propriile lor amăgiri, întrezăriseră fragmente ale adevărului. Există puteri ale creierului şi puteri dincolo de creier pe care ştiinţa voastră nu le-ar fi putut aduce niciodată în cadrul ei fără să-l sfărîme

complet. De-a lungul anilor au existat nenumărate consemnări ale unor fenomene stranii — poltergeism, telepatie, previziune — etichetate de voi fără a le putea explica. La început, ştiinţa le-a ignorat, apoi le-a negat existenţa, în ciuda dovezilor a cinci milenii. Însă aceste dovezi există şi, pentru a fi completă, orice teorie asupra universului ar trebui să le ia în considerare.

În prima jumatate a secolului douăzeci, cîţiva dintre savanţii voştri au început să cerceteze aceste probleme. Nu ştiau, dar se jucau cu zăvorul cutiei Pandorei. Forţele pe care le-ar fi putut elibera depăşeau cu mult pericolele atomului. Fizicienii ar fi putut ruina numai Pămîntul; parapsihologii ar fi răspîndit dezastrul printre stele.

Aşa ceva nu se putea permite. Nu pot explica întreaga natură a ameninţării pe care o reprezentaţi voi. Pentru noi nu este un pericol şi nu putem înţelege. Să zicem că puteaţi deveni un cancer telepatic, o mentalitate malignă care, în pieirea ei inevitabilă, ar fi otrăvit alte minţi, chiar şi mai dezvoltate.

Pentru aceea am venit — am fost **trimişi** — pe Pămînt. V-am oprit dezvoltarea pe orice nivel cultural şi, în special, am interzis orice fel de cercetare ştiinţifică a fenomenelor paranormale. Sînt conştient de faptul că, datorită decalajului dintre civilizaţiile noastre, am inhibat şi alte forme de creaţie. Acesta însă a fost un efect secundar, lipsit de importanţă.

Trebuie să vă destăinui ceva ce vi se va părea extrem de surprinzător, poate chiar incredibil. Noi nu posedăm şi nici nu înţelegem aceste potenţiale, aceste puteri latente... Intelectul nostru este mult mai puternic decît al vostru, totuşi în creierele voastre există ceva ce ne-a ocolit întotdeauna. De cînd am venit pe Pămînt, v-am studiat şi-am învăţat multe; vom învăţa şi mai multe, dar mă îndoiesc că vom afla adevărul.

Rasele noastre au multe lucruri comune; de aceea am fost aleşi pentru această sarcină. Însă, din alte puncte de vedere, ambele reprezintă fazele finale a două evoluţii diferite. Minţile noastre au ajuns la capătul dezvoltării. La fel, în forma lor actuală, şi minţile voastre. Voi însă puteţi face saltul spre treapta următoare, şi aici apare diferenţa între noi. Potenţialul nostru este epuizat, pe cînd al vostru este neatins. Într-un fel necunoscut nouă, sînteţi în legătură cu puterile menţionate — puteri care se trezesc acum în lumea voastră.

Noi am oprit ceasul şi v-am făcut să bateţi pasul pe loc, în timp ce forţele acelea se dezvoltau, pînă cînd puteau umple canalele pregătite pentru ele. Cele făcute pentru îmbunătăţirea planetei: creşterea nivelului de trai, instaurarea păcii şi dreptăţii, le-am fi făcut oricum, o dată ce eram nevoiţi să intervenim în dezvoltarea voastră... Însă toate aceste transformări măreţe v-au îndepărtat de adevăr, slujindu-ne astfel scopul...

Nu mai sîntem paznicii voştri. Pesemne că, adesea, v-aţi întrebat ce poziţie ocupă rasa mea în ierarhia universului. Aşa cum noi sîntem deasupra voastră, există ceva şi deasupra noastră, ceva care ne foloseşte pentru a-i sluji scopurile. N-am descoperit ce anume este, deşi epoci întregi i-am slujit ca unelte şi n-am îndrăznit să nu-i dăm ascultare. Dintotdeauna am primit dispoziţiile, ne-am deplasat spre o lume unde înmugurea civilizaţia şi am condus-o pe un drum închis nouă — drumul pe care porniţi voi acum.

Am studiat permanent transformarea pe care am fost trimişi s-o supraveghem, sperînd că vom învăţa să evadăm din limitele noastre. Dar am întrezărit numai frînturi ale adevărului. Ne-aţi numit Overlorzi — Suprasuzerani — fără să vă daţi seama de ironia denumirii. În mod asemănător, putem spune că deasupra noastră se află **Overmintea** — Supramintea — care se foloseşte de noi precum olarul se foloseşte de roată.

Iar rasa voastră este lutul modelat pe roata aceea.

Noi credem — este doar o ipoteză — că Overmintea încearcă să sporească, să-şi extindă puterile şi cunoaşterea universului. Presupunem că reprezintă însumarea mai multor rase şi că a părăsit de multă vreme tirania materiei. În totalitate, este o conştiinţă inteligentă. Cînd a ştiut că v-aţi apropiat de prag, ne-a trimis să vă pregătim pentru transformarea ce începe acum.

Schimbările anterioare cunoscute de rasa voastră au durat epoci întregi. Aceasta însă este o transformare a minţii, nu a trupului. După normele evoluţiei,

va fi ceva cataclismic, instantaneu. Deja a început. Trebuie să vă obişnuiţi cu ideea că sînteţi ultima generaţie de **Homo sapiens...**

Vă putem spune foarte puţine despre natura transformării. Nu ştim cum se produce, ce impuls declanşator acţionează Overmintea atunci cînd consideră că a sosit momentul. Tot ce am descoperit este că porneşte printr-un singur individ, întotdeauna un copil, apoi se răspîndeşte exploziv, aidoma formării cristalelor în jurul primului nucleu într-o soluţie saturată. Adulţii nu vor fi afectaţi, deoarece mintea lor a intrat în mod ireversibil pe un şablon rigid.

Totul se va termina peste cîţiva ani, iar rasa umană se va divide în două. Pentru lumea cunoscută vouă nu există viitor sau întoarcere. Toate speranţele şi visele voastre se opresc acum. V-aţi zămislit succesorii, dar în mod tragic nu-i veţi înţelege niciodată — nu veţi putea nici măcar să comunicaţi cu minţile lor. Ei nu vor avea minţi ca ale voastre. Vor fi o singură entitate, aşa cum voi sînteţi suma a miriade de celule. Nu-i veţi considera oameni, şi nu veţi greşi.

V-am spus toate acestea pentru a şti ce vă aşteaptă. Peste cîteva ore, veţi fi confruntaţi cu criza... Sarcina şi datoria mea este să-i protejez pe cei pentru paza cărora am fost trimis. În ciuda forţelor ce se trezesc în ei, ar putea fi distruşi de cei din jur — da, chiar de părinţi, cînd vor înţelege adevărul. Va trebui să-i iau şi să-i izolez, pentru protecţia lor şi a voastră. Mîine navele mele vor începe evacuarea. N-o să vă acuz dacă veţi căuta să vă împotriviţi, dar va fi inutil. Acum se deşteaptă forţe mai mari decît ale mele; eu sînt numai unul din instrumentele lor.

Ce voi face cu supravieţuitorii, acum, cînd rolul vostru a luat sfîrşit? Cel mai simplu, şi poate cel mai milos, ar fi să vă distrug — aşa cum voi înşivă aţi scurta chinurile unui animal drag. Eu însă nu pot face asta. Vă veţi alege singuri viitorul, pentru anii care v-au mai rămas. Sper că omenirea îşi va găsi odihna în pace, ştiind că n-a trăit în zadar.

Este adevărat: ceea ce aţi adus pe lume s-ar putea să vi să pară absolut străin, nu va împărtăşi speranţele şi dorinţele voastre, va privi cele mai de seamă realizări ale voastre ca pe nişte jucării, dar, cu toate acestea, va însemna ceva minunat şi va fi creaţia **voastră.**

Cînd rasa mea va fi uitată, o parte din rasa voastră va continua să dăinuie. De aceea, nu ne condamnaţi pentru ceea ce am fost siliţi să facem. Şi amintiţi-vă: noi vă vom invidia mereu!

CAPITOLUL DOUĂZECI

La început Jean plînsese, dar acum se potolise. Insula strălucea aurie în lumina puternică a soarelui, în vreme ce nava apăru încetişor deasupra vîrfurilor gemene ale Spartei. Nu cu mult timp în urmă, pe insula aceea stîncoasă, fiul ei scăpase de la moarte printr-un miracol pe care-l înţelegea acum prea bine. Uneori se întreba dacă n-ar fi fost mai bine ca Overlorzii să nu fi intervenit, ci să-l fi lăsat să-şi înfrunte soarta. Moartea era un fenomen căruia femeia îi putea face faţă, aşa cum se mai întîmplase în cîteva rînduri; era în firea naturală a lucrurilor. Însă ceea ce se petrecea acum era mai straniu decît moartea... şi mai definitiv. Pînă atunci, oamenii muriseră, dar rasa mersese mai departe.

Dinspre copii nu răzbătea nici un sunet. Stăteau pe plajă, în grupuri, mai puţin interesaţi unul de celălalt decît de locuinţele pe care le părăseau pentru totdeauna. Mulţi purtau prunci — prea mici ca să umble sau nedorind să-şi folosească puterile ce ar fi făcut inutil mersul. Desigur, se gîndi George, dacă puteau mişca materia inertă, îşi puteau deplasa şi propriile trupuri. Atunci de ce îi luau navele Overlorzilor?

Era lipsit de importanţă... Plecau, iar acela era drumul pe care şi-l aleseseră. În acel moment, bărbatul îşi dădu seama ce anume îi zgîndărea memoria. Cîndva, de mult, văzuse un film vechi al unui astfel de exod. Se petrecea la începutul primului război mondial... sau al celui de-al doilea. Şiruri lungi de trenuri, încărcate cu copii, părăseau încet oraşele ameninţate, lăsînd în urmă părinţi pe care mulţi dintre ei nu aveau să-i mai revadă. Puţini plîngeau; unii erau zăpăciţi, strîngîndu-şi nervoşi puţinele lucruşoare, dar cei mai mulţi păreau nerăbdători să înceapă aventura aceea.

Totuşi analogia era falsă. Istoria nu se repetă niciodată. Cei care plecau astăzi nu mai

erau copii, indiferent ce ar fi fost. Iar acum nu mai putea fi vorba de o reîntoarcere.

Nava aterizase lîngă apă, afundîndu-se în nisipul moale. Simultan, uriașii pereți curbi lunecară în sus și pasarelele se întinseră către plajă, aidoma unor limbi metalice. Siluetele risipite și singuratice începură să se adune, mișcîndu-se cu precizia unui șir ordonat.

Singuratice? De ce se gîndise la așa ceva? se întrebă George. Singuratice nu aveau să mai fie niciodată. Numai indivizii pot fi singuri — numai ființele omenești... Cînd barierele erau dărîmate, singurătatea dispărea o dată cu personalitatea. Nenumăratele picături de ploaie aveau să se unească în ocean.

Simți strîngerea mîinii lui Jean, într-un spasm brusc de emoție.

— Uite, șopti ea. Îl văd pe Jeff. La ușa a doua.

Distanța era mare și nu putea fi sigur. Pe ochi i se pusese un fel de ceață, împiedicîndu-l să vadă. Totuși, neîndoios, era Jeff; acum își putea recunoaște fiul, care deja pusese un picior pe pasarelă.

Atunci, băiatul se întoarse și privi înapoi. Chipul lui se zărea doar ca o pată albă; de la distanța aceea era greu de spus dacă-i recunoscuse sau dacă-și amintea ceva din tot ceea ce părăsea. George n-avea să știe niciodată dacă Jeff se întorsese spre ei pur și simplu din întîmplare sau dacă știuse, în acele ultime clipe cînd era încă fiul lor, că-l priveau intrînd într-o lume interzisă lor.

Ușile uriașe începură să se închidă. În clipa aceea, Fey ridică botul și urlă prelung și răgușit. Își întoarse ochii minunați către George și bărbatul înțelese că ea își pierduse stăpînul.

●

Pentru cei rămași existau multe drumuri, însă o singură destinație. Unii spuneau: „Lumea este încă minunată; într-o zi va trebui s-o părăsim, dar de ce să ne grăbim plecarea?".

Alții, care investiseră în viitor mai mult decît în prezent și pierduseră tot pentru ce trăiau, nu doreau să rămînă. Hotărîseră să plece, singuri sau împreună cu prietenii lor, în funcție de dorința fiecăruia.

Așa se întîmplă și în Atena. Insula se născuse din foc; urma să piară tot prin foc. Cei ce doreau să plece erau liberi s-o facă, însă cei mai mulți rămăseseră să întîmpine sfîrșitul printre visele lor.

●

Nimeni nu trebuia să știe cînd avea să vină clipa. Totuși, Jean se trezi în tăcerea nopții și rămase o clipă, privind strălucirile fantomatice ale tavanului.

Căută apoi degetele lui George. De obicei, bărbatul dormea adînc, dar acum se trezi imediat. Nu vorbiră; cuvintele dorite nu existau.

Jean nu mai era înspăimîntată, nici măcar tristă. Depășise toate stările acelea; acum era detașată de orice emoție. Mai rămăsese de făcut un singur lucru și știa că de-abia mai avea timp pentru el.

Fără nici un cuvînt, George o urmă prin casa tăcută. Traversară pata de lumină pătrunsă prin acoperișul atelierului și, mișcîndu-se în liniște, intrară în camera copiilor.

Nu se schimbase nimic. Fluorodesenele, pictate cîndva cu grijă de George, continuau să strălucească pe pereți. Clopoțeii lui Jennifer Anne zăceau în colțul unde-i azvîrlise în clipa cînd mintea ei se transformase în înstrăinarea necunoscută care o locuia acum.

Ea și-a abandonat jucăriile, se gîndi George, dar ale noastre ne vor urma... Se gîndi la odraslele regale ale faraonilor, ale căror păpuși și mărgele fuseseră îngropate împreună cu ele, cu cinci mii de ani în urmă. Așa avea să fie și acum. Nimeni, își spuse el, nu va mai iubi vreodată comorile noastre; le vom lua cu noi și nu vor mai putea pleca.

Încet, Jean se întoarse spre bărbat și-și lăsă capul pe umărul lui. George o cuprinse cu brațele și dragostea pe care o cunoscuseră cîndva reveni din nou, estompată, dar clară ca un ecou dinspre niște munți îndepărtați. Era prea tîrziu acum să-i mai spună tot ce dorise, și încerca regrete nu atît pentru dezamăgirile lui, cît pentru indiferența anterioară.

Apoi Jean rosti încet:

— Adio, iubitule, și-și strînse brațele în jurul său. George nu avu timp să-i răspundă, însă chiar și în acea ultimă clipă simți o uimire scurtă, întrebîndu-se de unde știuse ea că sosise sfîrșitul.

Adînc în stîncă, fragmentele de uraniu începuseră să se strîngă, căutînd fuziunea ce n-o puteau realiza niciodată.

Iar insula se înălță în întîmpinarea zorilor.

CAPITOLUL DOUĂZECI ȘI UNU

Nava Overlorzilor sosi, alunecînd de-a lungul traiectoriei ei strălucitoare prin inima Carenei. Își începuse frînarea printre planetele exterioare, dar pe cînd trecea de Marte mai avea o fracțiune considerabilă din viteza luminii. Încet, cîmpurile uriașe care înconjurau Soarele îi absorbeau impulsul în timp ce, la un milion de kilometri în urmă, energiile Căii Stelelor acoperiseră cerul de lumină.

Jan Rodricks revenea acasă, îmbătrînit cu șase luni, în lumea părăsită cu optzeci de ani în urmă.

De data aceasta nu mai era un pasager clandestin, pitit într-o odăiță secretă. Stătea înapoia celor trei piloți (de ce oare, se întrebase el, erau necesari atîția?), privind liniile care apăreau și dispăreau pe ecranul uriaș ce domina cabina de comandă. Formele și culorile erau de neînțeles pentru el; presupunea că reprezentau informații care, într-o navă a oamenilor, s-ar fi transpus în mărimi referitoare la distanțe. Uneori însă ecranul arăta stelele înconjurătoare și în scurt timp, spera el, avea să arate Pămîntul.

Era bucuros că revenea acasă, în ciuda eforturilor făcute pentru a evada de acolo. În acele ultime luni se maturizase. Văzuse atîtea, călătorise atît de departe, iar acum tînjea după lumea lui...

Știa acum de ce Overlorzii interziseseră pămîntenilor stelele. Omenirea avea un drum lung de parcurs pînă să poată juca un rol în civilizația pe care o văzuse.

S-ar fi putut, deși el refuza să accepte această ipoteză, ca omenirea să fie o specie inferioară, păstrată într-o grădină zoologică aparte, cu Overlorzii ca supraveghetori. Poate că asta dorise Vindarten să spună înainte de plecare, cînd îi dăduse lui Jan avertismentul acela ambiguu: „Cît timp ai lipsit de pe planeta ta“, spusese Overlordul, „s-au putut întîmpla multe... S-ar putea să nu-ți mai recunoști lumea, atunci cînd o vei vedea“.

Poate că așa este, se gîndi: optzeci de ani reprezintă timp lung și, deși era tînăr și adaptabil, s-ar fi putut să nu priceapă toate schimbările petrecute. De un lucru era însă sigur: oamenii aveau să dorească să-i asculte relatările și să afle ce întrezărise din civilizația Overlorzilor.

Fusese bine tratat, așa cum prevăzuse de altfel. Nu-și amintea nimic din călătoria interstelară; cînd narcoticul își încetase efectul, nava intra deja în sistemul planetar al Overlorzilor. Ieșise din ascunzătoare și constatase cu ușurare că n-avea nevoie de tuburile de oxigen. Aerul era dens, dar putea respira fără dificultate. Se afla în cala gigantică a navei, scăldată într-o lumină roșie, printre alte nenumărate colete uriașe. Îi trebuise aproape o oră să găsească drumul spre cabina de comandă și să se prezinte echipajului.

Lipsa lor de surpriză îl uluise; știa că Overlorzii nu-și trădau sentimentele, dar se așteptase la o reacție. Continuaseră însă să-și vadă de treburi, supraveghind ecranul imens și apăsînd nenumăratele taste de pe pupitrele de comandă. Atunci înțelesese că ajunseseră la destinație, deoarece, din timp în timp, pe ecran fulgera imaginea mereu crescătoare a unei planete. Nu simțea totuși nici cea mai mică senzație de mișcare sau accelerație, doar o gravitație perfect constantă, pe care o aprecia la o cincime din cea terestră. Forțele imense ce deplasau nava erau compensate cu o precizie extraordinară.

Apoi cei trei Overlorzi se ridicaseră simultan, și el își dăduse seama că drumul se terminase. Overlorzii nu discutaseră cu pasagerul lor, nici între ei și, cînd îi făcură semn să-i urmeze, Jan fusese fulgerat de o idee la care ar fi trebuit să se gîndească

mai demult. Era posibil ca acolo, la capătul uriaşei linii de aprovizionare a lui Karellen, să nu existe nici un cunoscător al graiurilor pămîntene.

Îl priviseră gravi, în vreme ce panourile gigantice glisau sub ochii lui iscoditori. Acela era momentul culminant al vieţii sale: avea să fie prima fiinţă umană care să vadă o planetă scăldată în lumina altui soare. Razele roşietice ale lui NGS 549672 inundară nava, iar acolo, înaintea lui, se afla planeta Overlorzilor.

La ce se aşteptase? Nu era sigur... Clădiri vaste, oraşe ale căror turnuri se pierdeau printre nori, maşini dincolo de orice imaginaţie — toate astea nu l-ar fi surprins.

Văzuse însă o cîmpie aproape obişnuită, întinzîndu-se pînă la un orizont mult prea apropiat, şi alte trei nave ale Overlorzilor, cîţiva kilometri mai departe.

Pentru o clipă, simţise o undă de dezamăgire. După aceea, înălţase din umeri, înţelegînd că, la urma urmei, amplasarea unui port spaţial într-o asemenea regiune nelocuită constituia un lucru normal.

Era rece, dar nu ger. Lumina soarelui roşu şi uriaş, aflat puţin deasupra orizontului, era suficientă pentru ochii umani, totuşi Jan se întrebase peste cît timp avea să ducă dorul verdelui şi albastrului. Apoi zări ridicîndu-se pe cer o semilună uriaşă, ca un arc plasat înapoia soarelui. O privi mult timp pînă să înţeleagă că drumul nu se terminase încă.

Aceea era planeta Overlorzilor. Acum se afla pe un satelit al ei, probabil baza de plecare a navelor.

Îl duseseră la o navetă de mărimea unui avion pămîntean.

Simţindu-se ca un pigmeu, se căţărase într-unul din scaunele uriaşe, încercînd să zărească prin hublourile de observaţie ceva din planeta ce se apropia.

Călătoria fu atît de rapidă încît abia avu timpul să distingă cîteva detalii ale globului ce se mărea sub ei. Chiar acolo, atît de aproape de căminul lor, se părea că Overlorzii foloseau o variantă a Căii Stelelor, pentru că după numai cîteva minute traversară o atmosferă groasă, pătată de nori.

Cînd uşile se deschiseră, păşiră într-o încăpere al cărei plafon probabil glisase, închizîndu-se imediat după sosirea navei, deoarece deasupra nu exista nici urmă de intrare.

Tînărul părăsi clădirea abia după două zile. Era un pasager neaşteptat şi nu aveau unde-l ţine. În plus, nici unul din Overlorzi nu înţelegea engleza. Comunicarea era practic imposibilă şi Jan îşi dădu seama cu amărăciune că un contact cu o rasă străină nu era chiar atît de simplu cum se descrisese adesea în ficţiuni. Limbajul prin semne se dovedise lipsit de succes, deoarece depindea prea mult de gesturi, expresii şi atitudini ce nu erau comune atît Overlorzilor, cît şi oamenilor.

Ar fi fost îngrozitor, se gîndise, ca singurii Overlorzi care-i vorbeau graiul să se fi găsit pe Pămînt. Putea doar să aştepte, şi să spere. Cu siguranţă, vreun savant, vreun expert în rasele străine avea să vină să se ocupe de el! Sau era atît de lipsit de importanţă încît nici unul nu putea fi derajat?

Nu putea părăsi clădirea, deoarece uşile nu aveau comenzi vizibile. Se deschideau, pur şi simplu, atunci cînd un Overlord se îndrepta spre ele. Jan încercase acelaşi lucru, agitase obiecte sus în aer, ca să influenţeze eventualele celule fotoelectrice, dar fără rezultat. Îşi dăduse seama că un om din epoca de piatră, rătăcit într-un oraş modern, ar fi fost la fel de neajutorat. O dată încercase să iasă cu unul dintre Overlorzi, însă fusese împins delicat înapoi.

Deoarece nu dorea să-şi irite gazdele în vreun fel, nu mai insistă.

Vindarten sosise înainte ca pămînteanul să înceapă să dispere. Overlordul vorbea o engleză stîlcită, mult prea rapid, dar şi-o îmbunătăţea cu iuţeală. După cîteva zile, puteau conversa în legătură cu orice subiect ce nu necesita un vocabular de specialitate.

O dată cu apariţia lui Vindarten, Jan scăpă de griji. N-avea însă nici ocazia de-a face lucrurile dorite, pentru că îşi petrecea aproape tot timpul cu savanţi Overlorzi, doritori să efectueze teste lipsite de înţeles cu nişte instrumente complicate. Lui Jan nu-i plăceau deloc experienţele acelea şi, după o şedinţă cu un fel de aparate de hipnoză, avusese, vreme de cîteva ore, o durere de cap îngrozitoare. Era dornic să coopereze, însă nu era sigur dacă Overlorzii îi cunoşteau limitele mentale şi fizice.

Avusese nevoie de timp îndelungat să-i convingă că trebuie să doarmă la intervale regulate.

Între ședințe întrezărise cîteva imagini ale orașului și-și dăduse seama cît de dificil și periculos ar fi fost să încerce să-l exploreze. Străzile erau practic inexistente și se părea că nu exista nici o suprafață de transport. Acela era căminul unor ființe care puteau zbura și nu se temeau de gravitație. Era ceva normal să te trezești, brusc, în fața unui abis de cîteva sute de metri sau să constați că singura cale de acces într-o încăpere era undeva sus, într-o nișă din perete. Din sute de exemple, Jan începu să priceapă că psihologia unei rase cu aripi era fundamental diferită de cea a creaturilor legate de pămînt.

Era straniu să-i vadă pe Overlorzi zburînd aidoma unor păsări uriașe printre turnurile orașului lor, mișcînd aripile cu lovituri rare și puternice. Aici apărea însă o problemă tehnică. Planeta era uriașă, mult mai mare decît Pămîntul. Totuși, gravitația era scăzută și Jan se întreba cum de avea o atmosferă atît de densă. Îl iscodi pe Vindarten și află, așa cum bănuise, că lumea aceea nu era planeta de baștină a Overlorzilor. Ei apăruseră pe o lume mult mai mică, colonizînd-o ulterior pe aceasta, schimbîndu-i nu numai atmosfera, ci și forța gravitațională.

Arhitectura Overlorzilor era mohorît de funcțională. Pămînteanul nu zări nici un ornament, nimic care să nu servească unui scop, chiar dacă uneori scopul depășea capacitatea lui de înțelegere. Dacă un om al vremurilor medievale ar fi putut vedea orașul acela scăldat în lumina roșie și ființele ce se deplasau prin el, s-ar fi crezut, cu siguranță, în Iad. Chiar Jan, cu toată curiozitatea și detașarea lui științifică, se găsea uneori la limita unei spaime inexplicabile. Absența unui singur punct de referință familiar poate deveni agasantă chiar și pentru cele mai limpezi și detașate minți.

Existau apoi multe lucruri pe care nu le pricepea și pe care Vindarten nu putea sau nu voia să încerce să i le explice. Ce erau luminile străfulgerătoare și formele schimbătoare, lucrurile mișcîndu-se într-atît de iute prin văzduh încît niciodată nu putea fi sigur de existența lor? Puteau fi ceva uluitor și inspirator de venerație sau ceva spectaculos, dar banal, aidoma reclamelor luminoase de pe vremuri.

Jan înțelese de asemenea că lumea Overlorzilor cuprindea sunete pe care el nu le putea auzi. Ocazional, distingea ritmuri complexe, gonind de-a lungul spectrului auditiv, pentru a dispărea la una dintre limitele de frecvență. Vindarten părea că nu înțelege conceptul lui Jan despre muzică și de aceea nu izbuti să rezolve în chip satisfăcător problema.

Orașul nu era foarte mare; cu siguranță mult mai mic decît Londra sau New York-ul din zilele lor de glorie. După spusele lui Vindarten, existau cîteva mii de asemenea orașe risipite pe planetă, fiecare avînd un scop determinat. Pe Pămînt, conceptul cel mai similar ar fi fost cel de orășel universitar, cu excepția faptului că gradul de specializare ajunsese mult mai departe. Orașul acela, aflase Jan, se ocupa exclusiv de studiul raselor străine.

Într-una din primele lor călătorii în exteriorul odăiței unde locuia Jan, Vindarten îl dusese la muzeu. Pentru tînăr fusese un impuls psihologic extrem de util, deoarece se trezise într-un loc al cărui scop îl putea înțelege în totalitate. Cu excepția dimensiunilor sale, muzeul aducea foarte mult cu unul terestru. Merseseră mult pînă acolo, deplasîndu-se cu o platformă uriașă ce se mișca aidoma unui piston într-un cilindru de lungime necunoscută. Nu existau comenzi vizibile, iar la începutul și la sfîrșitul coborîrii sensul accelerației era evident. Probabil că Overlorzii nu-și iroseau cîmpul compensator pe plan intern. Jan se întrebă dacă întregul interior al planetei era sfredelit de excavații? De ce limitaseră mărimea orașului prin construcții subterane, în loc să-l extindă spre exterior? Aceasta era o altă problemă ce avea să rămînă fără răspuns.

Puteai să-ți petreci toată viața explorînd sălile uriașe. Aici se găseau realizările mai multor civilizații decît putea bănui pămînteanul. N-aveau însă prea mult timp. Vindarten îl instală pe o bandă a podelei, care, la prima vedere, părea un desen ornamental. Apoi Jan își aminti că aici nu existau ornamente și, în același moment, ceva invizibil îl apucă ușor, propulsîndu-l înainte. Traversa sălile uriașe, prin fața unor lumi inimaginabile, cu o viteză de douăzeci sau treizeci de kilometri pe oră.

Overlorzii rezolvaseră problema oboselii fizice. Nimeni nu mai era nevoit să meargă pe jos.

Parcurseseră cîțiva kilometri cînd ghidul lui îl apucă din nou și, cu o bătaie a uriașelor sale aripi, îl ridică din mijlocul forței necunoscute. Înaintea lor se întindea o sală uriașă, pe jumătate goală, inundată de o lumină familiară, pe care Jan n-o mai zărise din momentul părăsirii Pămîntului. Lumina era slabă, pentru a nu deranja ochii sensibili ai Overlorzilor, dar era, fără putință de greșeală, lumina Soarelui. Jan nu crezuse niciodată că ceva atît de simplu și banal i-ar fi putut deștepta atîta nostalgie.

Deci aceea era sala cu exponatele Pămîntului! Trecură la cîțiva metri de o machetă superbă a Parisului, de comori de artă din douăsprezece secole, adunate de-a valma, de calculatoare moderne și topoare paleolitice, de receptoare TV și turbine cu abur. Deschiseră o ușă enormă și intrară în biroul custodelui pentru Pămînt.

Tînărul se întrebă dacă el era prima ființă terestră văzută de acesta sau dacă fusese vreodată pe Pămînt ori era una dintre numeroasele planete de care răspundea și a căror poziție exactă nici n-o cunoștea. În orice caz, nu înțelegea engleza, și Vindarten trebui să fie interpret.

Jan petrecu cîteva ore acolo, vorbind într-un dispozitiv de înregistrat în vreme ce Overlorzii îi arătau diferite obiecte terestre. Spre rușinea lui, descoperi că nu putea identifica multe dintre ele. Ignoranța sa asupra rasei din care făcea parte și a realizărilor ei era uriașă; se întreba dacă Overlorzii, cu toate superbele lor însușiri mentale, puteau cuprinde într-adevăr întreaga stuctură a culturii omenești.

La ieșirea din muzeu, Vindarten îl conduse pe un alt traseu. Plutiră din nou, fără nici un efort, prin coridoarele uriașe însă, de data aceea, prin fața lor defilau creațiile naturii, nu ale minții. Sullivan, se gîndi Jan, și-ar fi dat viața să fie aici și să vadă minunile evoluției pe o sută de lumi. Dar, își aminti el, acum Sullivan era probabil mort...

Apoi, fără nici un avertisment, ieșiră într-o galerie, sus, deasupra unei camere circulare de aproape o sută de metri circumferință. Ca de obicei, nu exista nici un parapet protector și, la început, Jan ezită să se apropie de margine. Vindarten stătea chiar pe muchie, privind calm în jos, de aceea Jan se deplasă prudent lîngă Overlord.

Podeaua se afla doar la douăzeci de metri dedesubt, mult, mult prea aproape. Mai tîrziu, pămînteanul fusese convins că ghidul său nu dorise să-l surprindă și fusese complet uluit de reacția lui. Deoarece urlase îngrozitor și sărise înapoi, căutînd să se ascundă. Abia cînd ecourile înăbușite ale răcnetului se stinseseră în atmosfera densă, hotărî să înainteze iarăși.

Bineînțeles, era lipsit de viață — nu cum crezuse în prima clipă de panică, viu și privindu-l. Umplea aproape întreg spațiul circular și lumina rubinie strălucea și scînteia în adîncimile lui de cristal.

Era un ochi gigantic.

— Ce te-a făcut să emiți sunetul acela? întrebă Vindarten.

— Mi-a fost frică, recunoscu rușinat Jan.

— De ce? Doar nu-ți închipui că aici poate fi vreun pericol?

Omul se întrebă dacă i-ar fi putut explica ce înseamnă o acțiune reflexă, dar se hotărî să nu încerce.

— Orice lucru absolut neașteptat e înfricoșător. Pînă la analiza unei noi situații, e mai sigur să presupui răul.

Inima continua să-i bată violent, cînd privi din nou ochiul monstruos. Desigur, fusese un model mărit, așa cum se proceda cu insectele și microbii din muzeele terestre. Totuși, chiar în momentul întrebării, Jan știu, cu o siguranță ciudată, că așa ceva putea exista.

Vindarten nu-i spuse mare lucru; nu era cîmpul lui de activitate și nu era curios. Din descrierea Overlordului, Jan izbuti să construiască imaginea unei ființe ciclopice, trăind printre sfărîmăturile asteroidale ale unui soare îndepărtat, cu înălțimea nelimitată de forța gravitației, depinzînd pentru hrană și viață de raza și puterea de descompunere a singurului său ochi.

Părea că nu există limită în ceea ce putea crea Natura, dacă era silită, și Jan simți o plăcere irațională, descoperind ceva ce Overlorzii nu putuseră ademeni. Adu-

seseră o balenă de pe Pămînt, dar se opriseră **aici.**

•

Sosi apoi momentul cînd urcase la nesfîrșit, pînă cînd pereții ascensorului trecuseră de la opalescență la o transparență de cristal. Se părea că stă, nesusținut, printre cele mai înalte turnuri ale orașului, cu nimic ferindu-l de abis. Nu simțea însă vreo amețeală mai deosebită decît într-un avion, deoarece nu exista un simț al contactului cu solul îndepărtat.

Se afla deasupra norilor, împărțindu-și cerul cu cîteva piscuri din metal sau piatră. Dedesubt, stratul de nori se rostogolea alene, precum un ocean trandafiriu. Pe cer, nu departe de soarele sumbru, existau două luni mititele și palide, iar aproape de centrul discului sîngeriu se zărea o umbră mică și neagră, perfect rotundă. Putea fi o pată solară sau o altă lună în tranzit.

Jan își plimbă încet privirea pe linia orizontului. Acoperișul de nori se întindea pînă la marginea planetei uriașe, dar, la o distanță greu de apreciat, un petic întunecat ar fi putut marca turnurile altui oraș. Îl privi un timp, apoi își reluă cercetarea atentă.

Cînd parcurse jumătate din cercul orizontului, văzu muntele. Nu se afla la orizont, ci **dincolo** de el — un singur pisc, ridicîndu-se deasupra marginii lunii, cu pantele inferioare ascunse, așa cum partea cea mai mare a unui aisberg se găsește sub linia de plutire. Încercă să-i aproximeze mărimea, însă nu izbuti. Chiar pe o planetă cu gravitația atît de scăzută, era gru de crezut că pot exista asemenea munți. Oare Overlorzii, se întrebă el, făceau ascensiuni pe pantele acelea, plutind aidoma unor vulturi?

Atunci, încet, muntele începu să se schimbe. La început, avusese un roșu posomorît, aproape sinistru, cu cîteva semne vagi, greu de distins, în partea superioară. Încerca să se concentreze asupra lor, cînd își dădu seama că se mișcau...

La început, nu-i veni să creadă. După aceea se strădui să-și reamintească faptul că toate ideile sale preconcepute nu aveau aici nici o valoare, nu trebuia să-și lase mintea să respingă nici un mesaj, adus de simțuri în tainițele creierului. Nu trebuia să înțeleagă, ci doar să observe. Înțelegerea avea să vină mai tîrziu sau... niciodată.

Muntele — continua să-l numească așa, deoarece nu exista un alt cuvînt pe care să-l poată folosi — părea viu. Își aminti de ochiul monstruos din criptă... dar nu, așa ceva era de neconceput. ceea ce vedea nu era viață organică; ba chiar, bănui tînărul, nu era materie în sensul cunoscut lui.

Roșul cel sumbru se deschidea spre o nuanță mai amenințătoare. Apărură dungi viu colorate în galben și, pentru o clipă, lui Jan i se păru că privea un vulcan revărsînd șuvoaie de lavă. Însă șuvoaiele respective, așa cum deducea după petele și împestrițările lor, se deplasau **în sus...**

Apoi, din norii rubinii situați în jurul bazei muntelui se înălța altceva: un inel uriaș, perfect orizontal și rotund, colorat în nuanța aceea pe care Jan o lăsase atît de departe; poate nici chiar cerurile Pămîntului n-aveau un azuriu mai frumos. Nu mai văzuse culorile acelea nicăieri în lumea Overlorzilor și simți un nod în gît, cu gîndul la amintirile deșteptate.

Inelul se lărgea pe măsură ce urca. Acum se afla deasupra muntelui și curba exterioară înainta rapid spre el. Este probabil un fel de tornadă, se gîndi Jan, un inel de fum aflat deja la mulți kilometri înălțime. Nu zărea însă rotația bănuită și părea că rămîne la fel de solid, în ciuda dilatării.

Umbra apăru cu mult înainte ca inelul însuși să treacă pe deasupra, continuînd să se înalțe în spațiu. Îl privi pînă cînd deveni o linie subțire și albastră, greu de urmărit pe cerul roșu. Cînd dispăru, în cele din urmă, se afla pesemne la multe mii de kilometri depărtare și continua să se extindă.

Privi înapoi către munte. Acum era auriu și lipsit de orice semne distinctive. Poate era numai o impresie — ajunsese să creadă orice —, însă părea mai înalt și mai îngust și se rotea aidoma unui vîrtej. Abia atunci, încă paralizat și uluit, își aminti de aparatul de fotografiat. Îl ridică, îndreptîndu-l spre fenomenul cel straniu.

Imediat, Vindarten i se aşeză în faţă. Ferm, acoperi cu palmele lentila şi-l determină să coboare aparatul. Jan nu încercă să se împotrivească; ar fi fost inutil, bineînţeles, dar simţi brusc o spaimă teribilă faţă de spectacolul la care asistase, şi nu mai dori să afle nimic despre el.

În celelalte călătorii făcute, Overlordul nu-i interzise să fotografieze şi nici nu refuzase să-i dea explicaţii. Acum însă, Vindarten petrecu mult timp solicitîndu-i lui Jan să descrie amănunţit ceea ce observase.

În momentele acelea, Jan îşi dădu seama că ochii lui Vindarten văzuseră cu totul altceva; atunci bănui, întîia oară, că şi Overlorzii aveau stăpîni.

•

Acum revenea acasă, iar teama, uimirea şi misterul rămăseseră mult în urmă. Presupunea că se afla pe aceeaşi navă, deşi cu siguranţă nu era şi acelaşi echipaj. Oricît de lungi le-ar fi fost vieţile, era greu de crezut că Overlorzii ar fi dorit să rămînă atîta vreme departe de casă, petrecîndu-şi zeci de ani în călătorii interstelare.

Bineînţeles, efectul relativist al timpului acţiona în ambele sensuri. Overlorzii îmbătrîneau doar cu patru luni pe durata călătoriei, dar, cînd se întorceau acasă, prietenii lor erau mai bătrîni cu optzeci de ani.

Fără îndoială că, dacă ar fi dorit, Jan ar fi putut rămîne pentru restul vieţii pe planeta Overlorzilor. Însă Vindarten îl prevenise că vreme de cîţiva ani nu mai era programată nici o călătorie spre Pămînt şi-l sfătuise să profite de prima ocazie. Poate Overlorzii înţeleseseră că, deşi stătuse destul de puţin pe planeta lor, mintea sa ajunsese la capătul resurselor. Sau devenise o bătaie de cap inutilă şi nu-şi mai puteau pierde timpul cu el.

Nu mai era important acum, cînd Pămîntul se afla în faţa lui. Mai văzuse imaginea aceea de cel puţin o sută de ori pînă atunci, însă întotdeauna prin ochiul rece şi mecanic al camerei de televiziune. În sfîrşit, acum se găsea el însuşi în spaţiu; se desfăşura ultimul act al visului său, iar Pămîntul se rostogolea sub ochii lui pe aceeaşi orbită.

Secera verde—albastră era în primul pătrar; mai mult de jumătate din discul vizibil era încă ascunsă în întuneric. Se zăreau puţini nori: cîteva petice răzleţite de vînturi. Calota arctică strălucea scînteietor, întrecută însă de reflexiile orbitoare ale Soarelui în nordul Pacificului.

Puteai crede că era o planetă acvatică; emisfera aceea era complet lipsită de pămînt. Singurul continent vizibil era Australia — o ceaţă întunecată, arcuită după curbura discului.

Nava intră în conul de umbră al Pămîntului; semiluna strălucitoare se subţie, se reduse pînă la un arc de foc şi dispăru. În faţă se întindeau bezna şi noaptea. Lumea dormea.

Abia atunci îşi dădu seama tînărul că ceva era în neregulă. Sub el se aflau acum continente, dar unde erau salbele strălucitore de lumini şi coloniile de licurici ce indicau oraşele Omului? În toată emisfera umbrită, nici o scînteie nu înfrunta bezna. Dispăruseră fără urmă milioane de kilowaţi care, odată, se îndreptau nepăsătoare spre stele. Privea un Pămînt ce putea fi asemănător cu cel dinainte de apariţia omului.

Nu aceasta era întoarcerea aşteptată. Nu putea face nimic altceva decît să privească, în vreme ce în inima lui sporea teama înaintea necunoscutului. Se întîmplase ceva... ceva inimaginabil. Totuşi nava cobora într-o curbă lungă, revenind deasupra emisferei însorite.

Nu văzu nimic din aterizare, deoarece imaginea Pămîntului dispăru brusc, înlocuită de desene luminoase şi lipsite de sens.

Cînd imaginea reapăru, se găseau pe sol. În depărtare se zăreau clădiri uriaşe, maşini şi un grup de Overlorzi.

De undeva răsună şuierul înăbuşit al aerului, atunci cînd nava egaliză presiunile, apoi zgomotul deschiderii uşilor uriaşe. Nu mai aşteptă; giganţii tăcuţi îl priviră, toleranţi sau indiferenţi, ieşind în fugă din cabina de comandă.

Era acasă, sub razele propriului său soare, respirînd aerul ce-i înviorase pen-

tru prima oară plămînii. Pasarela era deja coborîtă, dar trebui să aştepte pînă ce ochii i se acomodară cu lumina.

Lîngă un vehicul transportor plin cu lăzi se afla Karellen, la mică distanţă de însoţitorii săi. Jan nu se întrebă cum de-l recunoscuse pe Administrator, nici nu rămase surprins, văzîndu-l neschimbat.

Prezenţa Overlordului era aproape singurul lucru petrecut aşa cum prevăzuse.

— Te aşteptam, rosti Karellen.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI DOI

— În primele zile, spuse Karellen, nu era periculos să mergem printre ei. Însă n-au mai avut nevoie de noi: rolul nostru a luat sfîrşit atunci cînd i-am strîns laolaltă şi le-am pus la dispoziţie un continent întreg. Priveşte!

Peretele din faţa lui Jan dispăru. Privea în jos, de la o înălţime de cîteva sute de metri, spre o regiune împădurită. Iluzia era atît de perfectă încît, pe moment, simţi o uşoară ameţeală.

— Acum, după cinci ani, cînd a început a doua fază...

Sub ei se mişcau siluete şi aparatul coborî asupra lor ca o pasăre de pradă.

— O să suferi, continuă Karellen. Nu uita însă că normele tale nu mai sînt valabile. Nu priveşti copii umani.

Totuşi aceea este impresia pe care o avu Jan, şi nici un fel de logică n-o putea înlătura. Puteau fi nişte sălbatici, angajaţi într-un dans ritual. Erau goi şi murdari, cu părul lung intrîndu-le în ochi. După cît îşi putea da seama, aveau între cinci şi cincisprezece ani, deşi toţi se deplasau cu aceeaşi viteză, precizie şi completă indiferenţă faţă de împrejurimi.

Apoi, le zări chipurile. Înghiţi un nod şi se strădui să nu-şi ferească privirea. Feţele copiilor erau mai inexpresive decît ale morţilor, deoarece pînă şi un cadavru poartă pe trăsăturile sale un mesaj cioplit de dalta timpului, pentu a vorbi atunci cînd buzele au amuţit. Acolo însă nu existau mai multe emoţii sau sentimente decît pe figura unui şarpe sau a unei insecte. Overlorzii înşişi erau mai umani.

— Cauţi ceva ce nu mai există aici, zise Karellen. Aminteşte-ţi: n-am mai multă individualitate decît celulele corpului tău. Însă laolaltă reprezintă ceva mult mai însemnat decît tine.

— De ce se mişcă aşa?

— Noi l-am numit Dansul Cel Lung, răspunse Overlordul. Ştii... ei nu dorm niciodată şi asta durează de aproape un an. Sînt trei sute de milioane şi toţi execută aceleaşi mişcări — pe întregul continent. Am analizat mişcările respective, tiparul lor, dar nu ne-au dezvăluit nimic, poate pentru că putem vedea doar partea fizică — puţinul ce se găseşte aici, pe Pămînt. Poate că ceea ce noi am numit Overminte (Supraminte) îi educă deocamdată, contopindu-i într-o singură unitate înainte de a-i putea absorbi pe de-a întregul în entitatea ei.

— Dar cum se descurcă cu hrana? Şi ce se întîmplă dacă nimeresc peste un obstacol: pomi, stînci sau apă?

— Apa nu contează, nu se pot îneca. Atunci cînd se lovesc de obstacole, uneori se rănesc, dar nu reacţionează niciodată. În privinţa hranei, la început aveau la îndemînă fructele şi animalele mici. Acum au depăşit această necesitate, ca multe altele. În principiu, hrana este o sursă de energie, iar ei au învăţat să folosească surse mult mai mari.

Imaginea tremură, de parcă ar fi trecut un val de căldură. Cînd reveni clară, agitaţia de pe sol încetase.

— Priveşte, rosti Karellen. Trei ani mai tîrziu...

Micile creaturi, neajutorate şi patetice pentru cineva care nu cunoştea adevărul, stăteau nemişcate în păduri, poiene şi cîmpii. Aparatul alergă fără oprire de la unul la altul; deja, se gîndi Jan, chipurile lor tindeau către un tipar comun. Văzuse cîndva fotografii făcute prin suprapunerea a zeci de trăsături pentru a se obţine o figură „obişnuită". Rezultatul fusese la fel de lipsit de personalitate ca aici.

Parcă dormeau sau erau în transă. Ţineau ochii strîns închişi şi nu păreau mai conştienţi de cele din jur decît copacii sub care stăteau. Ce gînduri, se întrebă

tînărul, străbăteau rețeaua complicată în care mințile lor nu reprezentau decît firele unei uriașe țesături?

O țesătură care, înțelesese acum, cuprindea multe lumi și rase — continuînd să crească mereu.

Ceea ce urmă se petrecu cu o repeziciune ce surprinse ochiul și derută mintea. Pînă atunci, Jan privise un sol mănos, fără nimic aparte, exceptînd numeroase statui mici risipite — deși nu aleator — în lung și în lat. În clipa următoare, toți copacii, iarba și creaturile vii ce populaseră ținutul dispăruseră brusc. Rămăseseră doar lacurile neclintite, rîurile unduitoare, dealurile cafenii, lipsite acum de pătura verde — și figurile indiferente și tăcute care provocaseră transformarea.

— Ce-au făcut? icni tînărul.

— Poate că prezența altor minți îi deranja — chiar cele rudimentare: ale plantelor și animalelor. Credem că, într-o bună zi, vor găsi lumea materială tot atît de amuzantă... Atunci, cine poate ști ce se va întîmpla? Acum înțelegi de ce ne-am retras după ce ne-am îndeplinit sarcina? Continuăm să încercăm să-i studiem, însă nu intrăm niciodată pe teritoriul lor și nici măcar nu ne trimitem aparatele acolo. Îndrăznim doar să-i observăm din spațiu.

— Asta s-a petrecut acum mulți ani, spuse Jan. Ce s-a întîmplat între timp?

— Foarte puține. De atunci nu s-au mai clintit și nu-i deranjează faptul că este zi sau noapte, iarnă sau vară. Continuă să-și testeze puterile; cîteva rîuri și-au schimbat cursul, ba chiar unul curge în sens invers. Dar n-au făcut nimic care să pară că ar avea un scop.

— V-au ignorat complet?

— Da, deși nu este surprinzător. Entitatea ale cărei părți sînt ei acum cunoaște totul despre noi. Aparent îi este indiferent dacă încercăm s-o studiem. Cînd dorește să plecăm, sau are o altă sarcină pentru noi, își anunță intențiile în mod foarte evident. Pînă atunci, vom rămîne aici, pentru ca savanții noștri să acumuleze cît mai multe date.

Deci acesta este sfîrșitul omului, își spuse Jan cu o resemnare mai presus de tristețe. Era un sfîrșit pe care nu-l întrevăzuse nici un profet, un sfîrșit contopind optimismul și pesimismul.

Totuși părea firesc; avea inevitabilitatea supremă a unei opere de artă. Jan văzuse cîte ceva din imensitatea uluitoare a universului și acum știa că nu există un loc pentru om. Își dădu seama cît de lipsit de sens — la urma urmei — fusese visul ce-l purtase printre astre.

Drumul spre stele se bifurca în două direcții, dar nici una din ele nu ducea către un țel care să ia în seamă speranțele sau temerile omului.

La capătul uneia dintre bifurcații se găseau Overlorzii. Aceștia își păstrau individualitatea, personalitatea; erau conștienți de ei înșiși, iar pronumele „eu" avea un înțeles în graiul lor. Posedau sentimente, unele similare cu cele omenești. Însă ajunseseră, înțelese Jan, într-o fundătură din care nu mai puteau evada. Mințile lor erau de zece sau poate de o sută de ori mai puternice decît ale oamenilor. De fapt, nu avea nici o importanță în privința rezultatului final. Erau tot atît de neajutorați, tot atît de copleșiți de inimaginabila complexitate a unei galaxii cu o sută de mii de milioane de sori și a unui univers cu o sută de mii de milioane de galaxii.

Iar la capătul celeilalte bifurcații? Acolo era Overmintea, indiferent ce-ar fi însemnat ea, avînd față de om aceeași relație pe care omul o avea față de amoebă. Potențial infinită, dincolo de moarte, oare de cîtă vreme absorbea rasă după rasă, pe măsură ce se extindea între stele? Avea și ea dorințe sau țeluri? Acum înglobase toate realizările rasei umane. Aceasta nu mai însemna o tragedie, ci o împlinire. Miliardele de scîntei de conștiință trecătoare care constituiseră omenirea n-aveau să mai strălucească, aidoma unor licurici noaptea. Totuși nu trăiseră zadarnic.

Ultimul act, pricepu pămînteanul, nu sosise încă. Putea avea loc peste o zi, sau peste cîteva secole. Nici chiar Overlorzii nu puteau fi siguri...

Acum le înțelegea scopurile, ceea ce făcuseră cu omul și de ce continuau să rămînă pe Pămînt. Simțea umilință față de ei, însă și admirație pentru răbdarea inflexibilă cu care așteptaseră atîta timp.

Nu aflase niciodată întreaga poveste a simbiozei stranii dintre Overminte și

servanții ei. După spusele lui Rashaverak, în istoria rasei sale existase o vreme cînd Overmintea nu apăruse, și de aceea nu-i utilizase pînă nu-și dezvoltaseră o civilizație științifică și nu începuseră explorarea spațiului.

— Totuși, de ce avea nevoie de voi? întrebă Jan. Cu puterile ei extraordinare, cu siguranță, putea face tot ceea ce dorea.

— Nu, răspunse Rashaverak, are limitele ei. Știm că în trecut s-a încercat să se acționeze direct asupra minților altor rase, pentru a le influența dezvoltarea culturală. Întotdeauna, încercarea a eșuat; probabil, decalajul este prea mare. Noi sîntem intermediarii, paznicii. Sau, ca să folosim una dintre metaforele voastre, îngrijim cîmpul pînă cînd se pîrguiește recolta. Overmintea culege roadele, iar noi plecăm spre altă destinație. Aceasta este cea de-a cincea rasă căreia i-am urmărit apoteoza. De fiecare dată, învățăm ceva nou...

— Dar nu vă deranjează faptul că îndepliniți rolul unor unelte?

— Înțelegerea aceasta prezintă unele avantaje; în plus, nici o ființă inteligentă nu este ofensată de inevitabil.

Adevărul respectiv, reflectă Jan cu amărăciune, nu fusese niciodată pe deplin acceptat de omenire. Existau lucruri, dincolo de logică, neînțelese de Overlorzi.

— Pare curios, zise el, că Overmintea v-a ales pe voi să-i îndepliniți ordinele, deși n-ați dovedit urme ale forțelor parapsihice latente, precum oamenii. Cum comunică cu voi și cum vă transmite dorințele ei?

— La întrebarea aceasta nu pot răspunde și nu-ți pot spune motivele pentru care nu-ți dezvălui aceste lucruri. Poate că, într-o zi, vei afla cîte ceva din adevăr.

Jan căzu o clipă pe gînduri, însă știu că era inutil să persiste în direcția respectivă. Trebuia să schimbe subiectul, sperînd că în altă ocazie va mai afla cîte ceva.

— Spune-mi atunci..., făcu el. Mai există un lucru pe care nu l-ai explicat niciodată. Ce s-a întîmplat cînd rasa voastră a sosit pentru întîia dată pe Pămînt, în trecutul îndepărtat? De ce ați devenit pentru noi simbolul răului și al spaimei?

Rashaverak zîmbi. N-o făcea la fel de bine ca și Karellen, dar era o imitație acceptabilă.

— Nimeni n-a ghicit, niciodată, și o să-ți dai seama de ce nu v-am putut spune. Există un singur eveniment care putea avea un asemenea impact asupra omenirii. Iar evenimentul acela nu s-a petrecut în zorii istoriei, **ci chiar la sfîrșitul ei.**

— Ce vrei să spui?

— Prima întîlnire între cele două rase s-a petrecut acum o sută cincizeci de ani, cînd navele noastre au apărut deasupra Pămîntului, deși, desigur, vă studiasem de multă vreme. Cu toate acestea, v-ați temut de noi și ne-ați recunoscut, așa cum știam că avea să se întîmple. Nu era chiar o amintire. Ai avut deja dovada că timpul este mult mai complex decît și-a imaginat vreodată știința voastră. Amintirea aceea nu provenea din trecut, ci din **viitor** — erau acei ultimi ani cînd rasa umană știa că totul se terminase. Am făcut tot ce am putut, însă n-a fost un sfîrșit ușor. Dar, pentru că am fost acolo, ne-am identificat cu moartea rasei voastre. Da, chiar dacă era un eveniment situat la zece mii de ani în viitor! A fost aidoma unui ecou reflectat în cercul închis al timpului, din viitor în trecut. Să nu-i spunem „amintire“, ci „presimțire“.

Ideea era greu de asimilat și, pentru o clipă, Jan se luptă cu ea în tăcere. Totuși era oarecum pregătit; căpătase deja suficiente dovezi că efectul și cauza își puteau inversa ordinea firească.

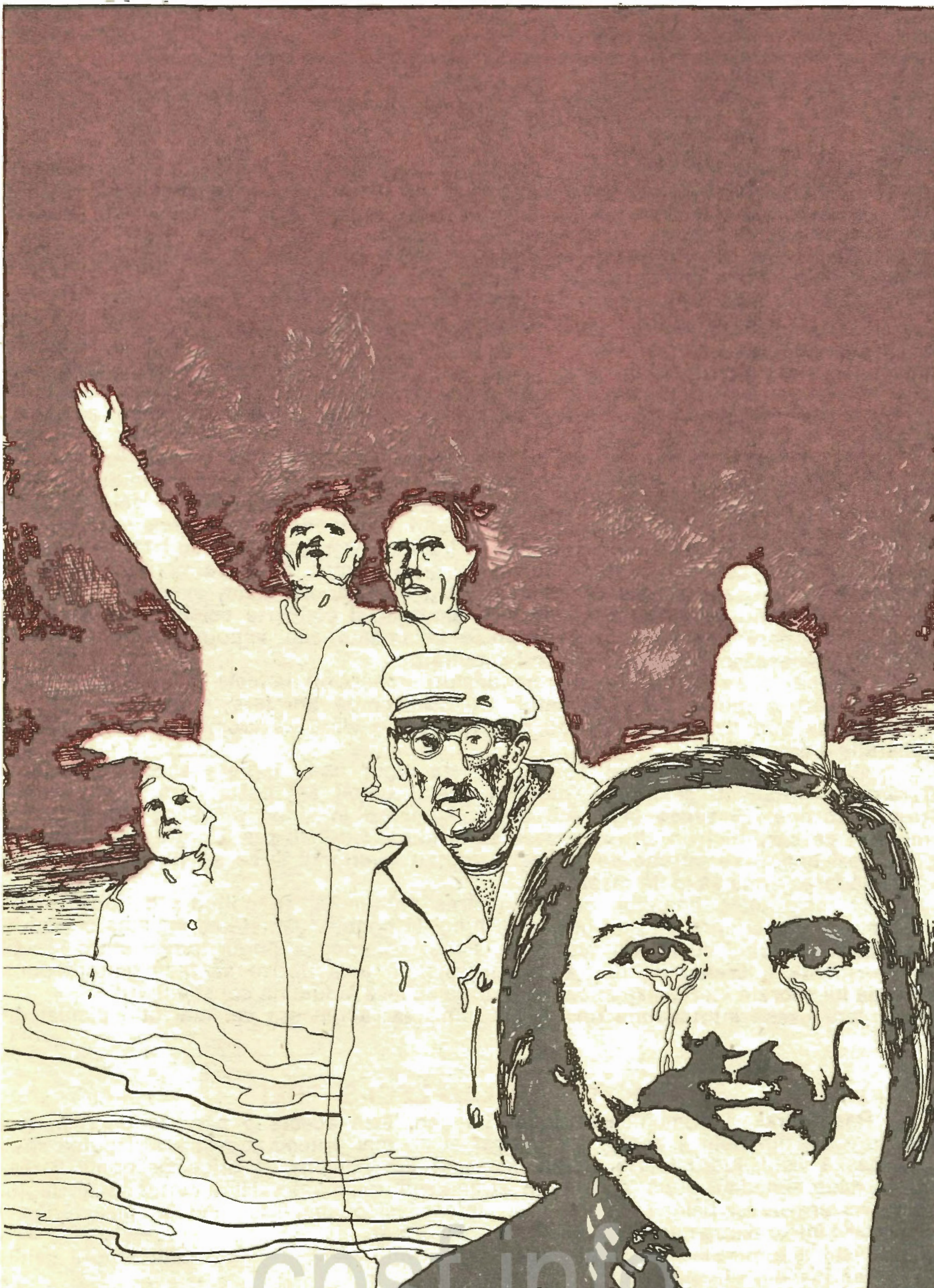
Există pesemne o memorie a rasei, independentă de timp. Pentru ea, viitorul și trecutul erau totuna. De aceea, cu mii de ani în urmă, oamenii zăriseră o imagine neclară a Overlorzilor, învăluită într-o ceață de spaimă.

— Acum înțeleg, rosti ultimul om.

●

Ultimul Om! Jan se obișnuia greu cu ideea aceasta. Cînd plecase în spațiu, acceptase posibilitatea unui exil etern, dar singurătatea nu-l descurajase. Pe măsură ce anii treceau, dorința de a vedea un alt om s-ar fi putut să-l copleșească, însă, în prezent, compania Overlorzilor îl ajuta să-și învingă solitudinea.

Cu zece ani în urmă mai existaseră oameni pe Pămînt, dar erau supraviețuitori

Desen de CĂLIN POPOVICI

degeneraţi şi Jan nu pierduse nimic neîntîlnindu-i. Din motive pe care Overlorzii nu le puteau explica, însă cărora bărbatul le bănuia natura psihologică, nu se mai născuseră copii care să-i înlocuiască pe cei dispăruţi. **Homo sapiens** apusese.

Poate că, pierdut într-unul din oraşele încă intacte, exista manuscrisul unui Gibbon al ultimelor zile, consemnînd sfîrşitul rasei umane. Dacă ar fi fost aşa, Jan nu era sigur că s-ar fi deranjat să-l citească; Rashaverak îi spusese tot ce dorise să afle.

Cei care nu se sinuciseseră căutaseră uitarea în activităţi tot mai febrile, în sporturi violente şi riscante, nedeosebindu-se de nişte războaie în miniatură. Pe măsură ce populaţia se micşorase, supravieţuitorii îmbătrîniţi se strînseseră laolaltă, aidoma unei armate înfrînte, în retragere.

Ultimul act, înainte de căderea finală a cortinei, fusese poate luminat cu străfulgerări de eroism şi devotament sau întunecat de sălbăticie şi egoism.

Dacă se sfîrşise în disperare sau indiferenţă, Jan n-avea să afle niciodată.

Existau destule lucruri cu care să-şi ocupe timpul. Baza Overlorzilor se afla la un kilometru de o vilă părăsită şi Jan petrecu luni de zile ticsind-o cu echipament provenit din cel mai apropiat oraş, situat la vreo treizeci de kilometri depărtare. Zburase pînă acolo cu Rashaverak, a cărui prietenie, suspectase el, nu era pe de-a întregul altruistă. Psihologul Overlord continua să studieze ultimul specimen de **Homo sapiens.**

Oraşul fusese probabil evacuat înainte de sfîrşit, deoarece clădirile şi multe servicii publice erau în stare funcţională. N-ar fi fost necesară multă muncă pentru pornirea generatoarelor, pentru ca străzile pustii să mai strălucească o dată cu iluzia vieţii. Jan cochetă puţin cu ideea aceea, apoi o abandonă; era prea morbidă. Nu dorea cu nici un preţ să se gîndească la trecut. Avea acum tot ce-i trebuia pentru restul vieţii, dar cel mai mult îşi dorea un pian electric şi cîteva partituri de Bach. Niciodată nu avusese suficientă vreme pentru muzică, iar acum avea tot timpul de pe lume. Cînd nu cînta, asculta benzi cu simfonii şi concerte celebre, aşa încît vila nu era niciodată tăcută. Muzica devenise talismanul său împotriva singurătăţii ce avea să-l copleşească, cu siguranţă, într-o bună zi.

Adesea făcea plimbări lungi pe dealuri, reflectînd la cele petrecute în lunile de cînd văzuse ultima oară Pămîntul. Cu optzeci de ani tereştri în urmă, cînd îşi luase rămas bun de la Sullivan, nu bănuise nici o clipă că tocmai se năştea ultima generaţie a omenirii.

Cît de mărginit fusese! Totuşi, nu era sigur că-şi regreta acţiunea; dacă ar fi rămas pe Pămînt, ar fi fost martorul acelor ultimi ani peste care, acum, timpul trăsese cortina. El sărise însă anii aceia, ajungînd în viitor, şi aflase răspunsuri la întrebări pe care nici un alt om n-avea să le pună. Curiozitatea îi era aproape satisfăcută, deşi uneori se întreba de ce mai aşteptau Overlorzii şi ce se va întîmpla atunci cînd răbdarea urma să le fie răsplătită.

În majoritatea timpului, cu resemnarea mulţumită, ce coboară de obicei asupra omului numai spre sfîrşitul unei vieţi lungi şi bogate, Jan stătea înaintea claviaturii şi umplea văzduhul cu iubitul său Bach. Poate se amăgea singur, poate era o reacţie subconştientă a creierului, dar avea impresia că asta dorise să facă dintotdeauna. Ambiţia lui secretă îndrăznise în cele din urmă să iasă la lumina conştientului.

Jan fusese întotdeauna un pianist bun... iar acum era cel mai bun pianist din lume.

CAPITOLUL DOUĂZECI ŞI TREI

Rashaverak îi comunicase vestea lui Jan, însă acesta o bănuise deja. În primele ore ale dimineţii îl trezise un coşmar şi nu mai putuse adormi. Nu izbutea să-şi amintească visul, lucru foarte ciudat deoarece era convins că orice vis poate fi reamintit dacă, imediat după trezire, te străduieşti realmente. Îşi amintea doar faptul că în vis era iarăşi băieţel, pe o cîmpie imensă şi pustie, ascultînd un glas tunător, vorbindu-i într-o limbă necunoscută.

Visul îl tulburase; se întrebă dacă era primul efect al singurătăţii asupra psihicului său. Ieşi din vilă, pe pajiştea neîngrijită.

O lună plină scălda peisajul cu o lumină aurie atît de puternică încît putea vedea perfect. Cilindrul uriaş şi strălucitor al navei lui Karellen se afla înapoia clădirilor bazei Overlorzilor, dominîndu-le şi reducîndu-le la proporţiile lor pămîntene. Jan privi nava, încercînd să retrăiască emoţiile ce i le trezise odată. Fusese o vreme cînd nava reprezentase un ţel de neatins, un simbol a tot ceea ce nu sperase realmente să obţină. Iar acum nu mai însemna nimic.

Cît de liniştit era totul! Desigur, Overlorzii erau activi ca întotdeauna, dar în clipa aceea nu se zărea nici o mişcare. Putea foarte bine să fie singur pe Pămînt... cum era, de altfel, dintr-un anumit punct de vedere. Privi în sus, către Lună, căutînd o imagine familiară pe care să-şi odihnească gîndurile.

Zărea mările bine cunoscute. Străbătuse patruzeci de ani-lumină în spaţiu şi totuşi nu păşise niciodată pe cîmpiile acelea colbuite, aflate la mai puţin de două secunde-lumină. Pentru o clipă, se amuză căutînd craterul Tycho. Cînd îl descoperi, rămase surprins că se afla mult mai departe decît crezuse pe linia centrală a discului. Abia atunci îşi dădu seama că lipsea ovalul întunecat al Mării Crizelor.

Faţa arătată de satelit Pămîntului nu era cea care privise lumea încă din zorii vieţii. Luna începuse să se rotească în jurul axei sale.

Asta însemna un singur lucru. Pe cealaltă emisferă a planetei, în teritoriul pe care-l lipsiseră atît de brusc de viaţă, ei se trezeau din transa cea lungă. Aidoma unui copil care, trezindu-se, îşi întinde braţele pentru a întîmpina ziua, ei îşi flexau muşchii, jucîndu-se cu forţele nou descoperite...

●

— Ai ghicit, rosti Rashaverak. Nu mai sîntem în siguranţă dacă rămînem. Poate că deocamdată ne ignoră, dar nu putem risca. Plecăm imediat ce verificăm echipamentul, probabil peste două sau trei ore.

Ridică privirea spre cer, temîndu-se parcă de un alt miracol. Totul era însă liniştit; Luna îşi oprise rotaţia şi doar cîţiva nori erau goniţi de vînt.

— Nu contează prea mult dacă se amuză jucîndu-se cu Luna, reluă Rashaverak, dar dacă vor începe şi cu Soarele? Bineînţeles, vom lăsa aparate aici, ca să aflăm ce se întîmplă.

— Eu rămîn, vorbi brusc Jan. Am văzut destul din univers. Acum mă interesează un singur lucru: soarta planetei mele.

Sub picioare, solul tremură uşor.

— Era de aşteptat, continuă pămînteanul. Dacă au modificat rotaţia Lunii, momentul unghiular trebuie să se conserve. Pămîntul încetineşte... Nu ştiu ce mă intrigă mai mult: **cum** o fac, **sau de ce?**

— Încă se joacă, răspunse Rashaverak. Ce logică există în acţiunile unui copil? Şi, în unele feluri, entitatea în care s-a transformat rasa voastră este, deocamdată, un copil. Nu este încă pregătită să fuzioneze cu Overmintea. Totuşi o va face, în curînd, şi întregul Pămînt îţi va aparţine...

Nu-şi încheie fraza şi Jan o sfîrşi pentru el:

— ...dacă, desigur, Pămîntul va continua să existe.

— Îţi dai seama de pericol şi totuşi doreşti să rămîi?

— Da! M-am întors acasă acum cinci ani... sau şase. Orice se va întîmpla, n-am nimic de reproşat.

— Speram, începu încet Rashaverak, că vei dori să rămîi. Există ceva ce poţi face pentru noi...

●

Lumina Căii Stelare scînteie, apoi se stinse, undeva dincolo de orbita lui Marte. De-a lungul drumului acela, se gîndi Jan, călătorise el, singurul dintre miliardele de oameni care trăiseră şi muriseră pe Pămînt. Şi nimeni n-avea să mai călătorească vreodată...

Lumea era a lui. Tot ce avea nevoie — toate bogăţiile rîvnite vreodată de cineva — se afla acum la îndemîna lui. Însă nu-l mai interesau. Nu-l mai înspăimînta nici singurătatea planetei pustiite, nici prezenţa ce încă se găsea acolo, în ultimele

clipe înainte de plecarea în căutarea viitorului necunoscut. În dezastrul inimaginabil al acelei plecări, Jan nu se aştepta ca el şi problema lui să mai supravieţuiască mult timp.

Era mai bine aşa. Făcuse tot ceea ce dorise să facă, iar continuarea unei vieţi lipsită de un ţel pe lumea aceea pustie ar fi însemnat un sfîrşit chinuitor. Ar fi putut pleca cu Overlorzii, dar la ce bun? Ştia, aşa cum nu mai ştiuse nimeni; Karellen spusese adevărul cînd declarase: „Stelele nu sînt pentru Om".

Întoarse spatele nopţii şi intră pe uşa uriaşă a bazei Overlorzilor. Mărimea ei nu-l afecta deloc: simpla intensitate nu mai avea nici o putere asupra minţii sale. Luminile roşii ardeau, alimentate de energii colosale. De cealaltă parte se aflau maşinării ale căror secrete n-avea să le afle niciodată, abandonate de Overlorzi în retragerea lor. Trecu de ele şi urcă treptele foarte înalte spre camera de comandă.

Spiritul Overlorzilor continua să domnească acolo: aparatele lor erau încă vii, îndeplinind sarcinile stăpînilor care plecaseră. Ce putea el adăuga, se întrebă Jan, informaţiilor trimise deja în spaţiu de către maşini?

Se sui în scaunul uriaş, căutîndu-şi o poziţie cît mai comodă.

Microfonul îl aştepta; ceva echivalent unei camere TV îl urmărea, dar nu ştia unde era amplasată.

Dincolo de pupitrul cu instrumentele sale lipsite de sens, ferestrele uriaşe priveau prin noaptea înstelată către o vale domoală şi un lanţ îndepărtat de munţi. Un rîu şerpuia prin vale, sclipind pe alocuri, acolo unde lumina lunii izbea vreun vîrtej. Totul era extraordinar de liniştit. Aşa fusese poate şi la naşterea Omului... la fel şi acum, la sfîrşitul său.

Undeva, peste multe milioane de kilometri de spaţiu, Karellen aştepta. Era interesant faptul că nava Overlorzilor se îndepărta de Pămînt aproape cu aceeaşi viteză ca şi semnalul ce o urma. Aproape, însă nu chiar aceeaşi. Avea să fie o cursă lungă, dar cuvintele lui Jan urmau să-l ajungă pe Karellen, achitîndu-şi astfel datoriile.

Cîte oare fuseseră plănuite de el, se întrebă Jan, şi cîte fuseseră improvizaţii extraordinare? Nu cumva, cu un secol în urmă, Karellen îl lăsase în mod deliberat să plece în spaţiu pentru a putea reveni şi juca rolul de acum? Nu, părea prea fantastic. Pămînteanul era însă sigur că Overlordul era implicat într-o urzeală vastă şi complicată. Chiar în timp ce servea Overmintea, el o cerceta cu toate instrumentele de care dispunea. Jan bănuia că nu era vorba de o simplă curiozitate ştiinţifică; poate că Overlorzii visau că, într-o bună zi, aveau să evadeze din fundătura aceea, atunci cînd învăţaseră destule despre puterile pe care le slujeau.

Părea greu de crezut că Jan putea, prin ceea ce urma să facă, să adauge ceva la cunoştinţele existente deja. „Povesteşte-ne ce vezi", îi spusese Rashaverak. „Imaginile văzute de tine vor fi transmise şi de aparatele noastre. Însă mesajul perceput de creierul tău poate fi diferit şi ne poate dezvălui multe lucruri." Bun, avea să încerce să facă tot ce putea.

— Deocamdată nimic, începu el. Acum cîteva minute am văzut jetul navei voastre dispărînd pe boltă. Luna a trecut de faza plină şi aproape jumătate din faţa ei cunoscută este îndreptată spre Pămînt — dar cred că ştiţi deja asta.

Se opri, simţindu-se puţin stînjenit. Ceea ce făcea era ridicol şi puţin absurd. Se afla în momentul culminant al istoriei şi se comporta aidoma unui crainic radiofonic la un meci de box sau la o cursă. Apoi înălţă din umeri şi abandonă gîndul. Presupunea că banalul nu lipsise din nici un moment măreţ — şi, cu siguranţă, numai el îi putea remarca prezenţa acolo.

— În ultima oră am înregistrat trei cutremure slabe, continuă tînărul. Controlul lor asupra rotaţiei Pămîntului este extraordinar, dar nu perfect... Ştii, Karellen, îmi vine foarte greu să spun ceva care să nu fi fost deja transmis de aparatura voastră. Ar fi fost bine dacă mi-ai fi sugerat la ce mă pot aştepta şi cam la ce intervale de timp au loc principalele transformări. Dacă nu se petrece nimic, voi reveni peste 6 ore, aşa cum am stabilit...

Hei! Pesemne v-au aşteptat pe voi să plecaţi. Începe să se întîmple ceva. Stelele pălesc. Aparent, cerul este acoperit foarte rapid de un nor imens. De fapt, nu-i un nor... Are un fel de structură; disting o reţea neregulată de linii şi dungi, schim-

bîndu-şi permanent poziţiile.

Stelele par prinse în plasa unui păianjen fantomă.

Întreaga reţea a început să strălucească, să pulseze cu lumină, parcă ar fi vie. Presupun că este vie; sau există ceva deasupra vieţii, aşa cum viaţa e deasupra lumii organice?

Lumina se deplasează într-un alt sector al cerului... aşteaptă o clipă, pînă ajung la cealaltă fereastră.

Da, trebuia să fi bănuit! Spre vest, la orizont, se înalţă o coloană arzătoare, uriaşă, aidoma unui copac de foc. Este foarte înaltă şi cred că ştiu de unde se ridică: **ei** sînt, în sfîrşit, pe cale de a deveni parte a Overlorzilor. Experimentele au luat sfîrşit; abandonează ultimele resturi materiale.

Pe măsură ce focul se înalţă dinspre pămînt, reţeaua devine mai puţin ceţoasă Pe alocuri pare chiar solidă, deşi stelele strălucesc slab prin ea.

Acum îmi dau seama... Nu este chiar la fel, dar ceea ce am văzut ridicîndu-se deasupra planetei voastre, Karellen, semăna mult cu asta. Făcea parte din Overminte? Cred că mi-aţi ascuns adevărul, ca să n-am idei preconcepute şi să fiu un observator obiectiv. Sînt curios ce vă arată aparatele; aş compara imaginile lor cu ceea ce văd eu!

Aşa vă vorbeşte şi vouă, Karellen, în culori şi forme ca acestea? Îmi amintesc ecranele de control de pe nava voastră şi desenele brăzdîndu-le într-una, într-un limbaj vizual pe care ochii voştri îl pot citi.

Acum seamănă cu perdelele unei aurori boreale, dansînd şi sclipind printre stele. Sînt sigur că asta este: o gigantică furtună auroreală. Întregul peisaj e luminat ... e mai luminos decît ziua... roşu, auriu şi verde se urmăresc între ele pe cer... oh, e mai presus de cuvinte, ce păcat că le pot vedea numai eu... niciodată n-am gîndit asemenea culori...

Furtuna se stinge acum, dar reţeaua ceţoasă este în acelaşi loc. Cred că aurora a fost doar un efect secundar al energiilor eliberate acolo, la frontierele spaţiului...

O clipă: am observat altceva. **Greutatea mea se micşorează.** Ce-nseamnă asta? Am dat drumul unui creion... cade încet. Se întîmplă ceva cu gravitaţia... Afară e un vînt puternic, în vale, zăresc copacii încovoindu-se.

Desigur; atmosfera se pierde. Lemne şi pietre se înalţă spre cer... parcă Pămîntul însuşi ar vrea să le urmeze în spaţiu. A apărut un nor gigantic de praf, mînat de vijelie. Este tot mai greu să văd... poate se va limpezi şi-mi voi da seama ce se întîmplă.

Da... aşa-i mai bine! A dispărut orice obiect care putea fi urnit, iar norii de praf s-au risipit. Mă întreb cît va mai rezista clădirea? E şi mai greu de respirat; trebuie să încerc să vorbesc mai rar.

Acum pot vedea iarăşi limpede. Coloana arzătoare este tot acolo, însă se reduce, îngustîndu-se: arată ca pîlnia unei tornade retrăgîndu-se între nori. Şi... oh, e greu de descris, dar m-am simţit înconjurat de un ocean de emoţii. Nu erau bucurii sau tristeţi, ci aveau un sens de împlinire, de realizare... A fost imaginaţia mea sau a venit din exterior!? Nu ştiu...

Iar acum — **asta** nu poate fi tot imaginaţia — simt lumea pustie. Înfiorător de pustie! Parcă aş asculta la un aparat de radio care a amuţit brusc. Cerul este iarăşi limpede: reţeaua ceţoasă a dispărut. Spre ce lume se va îndrepta, Karellen? Tu vei continua să fii acolo, slujind-o?

Curios, împrejurul meu totul a rămas neschimbat. Nu ştiu de ce, dar credeam că...

Jan se opri. Pentru o clipă se strădui să-şi găsească cuvintele, apoi închise ochii, căutînd să-şi recapete controlul. Acum nu mai putea fi vorba de teamă sau panică; avea de îndeplinit o datorie: o datorie faţă de Om şi faţă de Karellen.

Începu să vorbească încet, parcă trezindu-se din vis:

— Clădirile din jurul meu, solul, munţii — totul e transparent — **pot vedea prin ele.** Pămîntul se dizolvă... Greutatea mea este aproape inexistentă. Ai avut dreptate: au terminat cu joaca...

Cred că mai sînt doar cîteva secunde. Munţii dispar ca nişte nori de fum. Adio,

Karellen, Rashaverak — îmi pare rău pentru voi. Deşi nu pot înţelege, am văzut ce a devenit rasa mea. Tot ceea ce am înfăptuit s-a dus acolo sus, printre stele. Poate că asta încercau să transmită vechile religii. Ele au înţeles însă greşit: considerau omenirea extrem de importantă, deşi sîntem numai o rasă printre... voi ştiţi cîte? Totuşi acum am devenit ceva ce voi nu veţi putea fi niciodată!

A dispărut şi rîul. Cu toate acestea, nici o schimbare pe cer. Abia mai pot respira... Curios cum Luna continuă să strălucească acolo sus!

Lumină! Din interiorul meu... din interiorul Pămîntului... strălucind în sus, prin piatră, prin sol, totul... e tot mai intensă, mai intensă, orbitoare...

●

Într-o explozie tăcută de lumină, miezul Pămîntului îşi elibera energiile acumulate. Pentru scurt timp, undele gravitaţionale traversară dus şi întors Sistemul Solar, modificînd foarte puţin orbitele planetare. După aceea, ceilalţi copii ai Soarelui îşi reluară potecile străvechi, aşa cum un lemnişor, plutind pe un lac liniştit, călăreşte micile valuri create de undele apărute în urma căderii unei pietre.

Din Pămînt nu mai rămăsese nimic. El exploataseră ultimii atomi ai substanţei sale. Planeta îi hrănise în momentele culminante ale uluitoarei lor metamorfoze, aşa cum hrana înmagazinată într-un bob de grîu alimentează firicelul plantei ce se înalţă spre Soare.

●

La şase mii de milioane de kilometri dincolo de orbita lui Pluton, Karellen stătea înaintea unui ecran ce se întunecase brusc. Înregistrarea era completă, misiunea terminată; se îndrepta către lumea părăsită cu atîta timp în urmă. Era împovărat de greutatea secolelor şi de o mîhnire pe care n-o putea alunga nici o raţiune. Nu jelea Omul; tristeţea era pentru rasa lui, de-a pururi oprită de la împlinire prin forţe pe care nu le putea învinge.

Cu toate realizările sale, se gîndi Karellen, cu toate că stăpînea universul fizic, seminţia lui nu era cu nimic superioară unui trib ce-şi desfăşurase întreaga existenţă pe o cîmpie netedă şi colbuită. Undeva, departe, se înălţau munţi, unde dăinuiau frumuseţea şi puterea, unde tunetul se rostogolea deasupra gheţarilor, iar aerul era limpede şi tăios. Acolo soarele continua să strălucească, acoperind piscurile de glorie, pe cînd ţinutul de dedesubt era scufundat în beznă. Iar ei puteau doar să privească şi să se minuneze; nu puteau escalada niciodată înălţimile acelea.

Totuşi, Karellen ştia, aveau să încerce pînă în ultima clipă, aveau să-şi aştepte destinul, fără să dispere. Continuau să slujească Overmintea pentru că nu exista alternativă, dar chiar şi în aservirea aceea n-aveau voie să-şi piardă sufletele.

Uriaşul ecran de control fulgeră pentru o clipă cu o lumină rubinie sumbră; fără un efort conştient, Overlordul citi mesajul liniilor schimbătoare.

Nava părăsea graniţele Sistemului Solar; energiile ce alimentaseră Calea Stelară se retrăgeau rapid; îşi încheiaseră misiunea.

Karellen ridică mîna şi imaginea se schimbă. În centrul ecranului strălucea o singură stea; de la distanţa aceea, nimeni nu putea spune dacă Soarele avusese vreodată planete, sau că una dintre ele era acum pierdută. Karellen privi mult timp peste hăul ce se lărgea rapid, în vreme ce nenumărate amintiri îi treceau prin mintea sa vastă şi întortocheată. Într-un rămas bun tăcut, îi salută pe oamenii pe care-i cunoscuse, indiferent dacă îl împiedicaseră sau îl ajutaseră în misiunea lui.

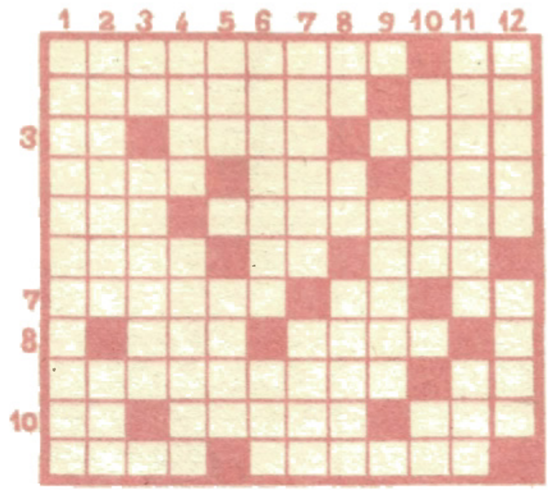
Nimeni nu îndrăzni să-l deranjeze sau să-i întrerupă gîndurile; şi, brusc, întoarse spatele Soarelui care se micşora.

Traducerea: ***MIHAI DAN PAVELESCU***

SFÎRŞIT

S.F.-ul în cuvinte încrucișate

PAȘI PE LUNĂ

ORIZONTAL: 1. Astronaut american, comandantul echipajului navei Apollo-11, primul om care a pășit pe Lună, cu care prilej a exclamat memorabilele cuvinte: „Un pas mic pentru om, un salt uriaș pentru omenire!" (Neil) — Florin Haralamb. 2. Referitoare la astrul nopții — Poet portughez. 3. Ene Gabriel — Fragment de imunoglobulină G (med.) — Unitate de măsură a presiunii. 4. A executa un lob — Proiect american de sondă spațială pentru examinarea cometei Halley — Agenție spațială vest-europeană. 5. *Diminutiv feminin — Conform ipotezei* enunțate de Biverstein și perfecționate de J. Gilbert (1893), la originea craterelor lunare ar sta impactul cu aceste corpuri cerești. 6. Localitate în Iugoslavia — Ultima treaptă a rachetei! — Prefix referitor la „educație". 7. Stat european, a cincea țară cu sateliți proprii — Doctor — Dînsul. 8. Abreviație medicală — Calculîndu-se momentul de inerție al Lunii, s-a constatat că nucleul său, dacă ar exista, nu ar putea ocupa decît maximum 2% din masa sa, datorită deficitului mare în acest metal și în alte elemente siderofite. 9. Vehicul destinat explorarii spațiului cosmic — 1969, data primei aselenizări cu echipaj. 10. Careu! — Comedianți — Element indispensabil vieții, lipsind cu desăvîrșire din „mările" lunare. 11. Oraș în China — Program american de cercetare fotografică a suprafeței Lunii cu stații automate, una din misiunile pregătitoare zborurilor cu echipaj uman.

VERTICAL: 1. Debarcarea lină pe suprafața Lunii a unui obiect cosmic, prima fiind realizată de nava automată sovietică Luna-9, la 3 februarie 1966, în Oceanul Furtunilor (pl). 2. Solul lunar, cu o grosime de 6-12 m, creat în condiții speciale: lipsa atmosferei, lipsa apei, gravitație redusă — Statul care și-a propus un program complex de studiere a spațiului cosmic, inclusiv a Lunii. 3. Mililitru — Roci închise la culoare, cu structură extruzivă, specifice mărilor lunare. 4. Comandantă — Pilotul modulului lunar la misiunea Apollo — 11 (Edwin). 5. Rîu în URSS — Emanație magnetică (geol.). 6. Nave spațiale de tipul celor din seria Zond, lansate de URSS în scopul survolării spațiului selenar (sing.) — Perdea în calea Soarelui sau a Lunii. 7. Traiectoria descrisă de Lună în mișcarea sa în jurul Pămîntului — Aspectele succesive ale Lunii, determinate de orientarea pe care o are față de Pămînt partea sa luminată de Soare (sing.). 8. Dispare Luna! — Came! — Ceresc (fig.). 9. Critic și istoric literar contemporan (Alexandru). 10. Astrul vieții, a carui acțiune conjugată cu aceea a Lunii determină oscilațiile ritmice ale oceanului planetar cunoscute sub numele de maree — Grup de sateliți geofizici americani. 11. Partea invizibilă a Lunii, întotdeauna aceeași, datorită egalității în timp a mișcărilor sale de rotație și de revoluție — Aprilie (abr.). 12. Matematician român ale cărui merite deosebite în astronomie au fost recunoscute prin acordarea numelui său unui crater de pe emisfera invizibilă a lunii (Spiru) — Primul corp ceresc „cucerit" de om și viitoare rampă de lansare spre lumea infinită a cosmosului.

DICȚIONAR: SAA, FACB, TORR, HIM, ASE, NIZA, PED, LDH, IAAN, TNA, IHOR, OPREA.

RADU STOIANOV

Dezlegarea jocului „TEATRUL

1) CAPEK — DURAS; 2) INAMICA — OAC; 3) NOT — SPITZ — L; 4) SURIS — AI — II; 5) TIIA — V — TIMP; 6) ILE — BAIA — PI; 7) TH — VEGA — CAT; 8) A — BARA — TORO; 9) BOLI — MA — AR; 10) ORAS — ROBOTI; 11) MAIAKOVSKI.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ – PRETUL 10 LEI